

Täysistunto

Torstai 3.10.2019 klo 16.01—18.14

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 18.14.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (16.01—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen (17.58—18.14).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kevytautoja koskevien lakien voimaantulosään- nösten muuttamisesta ja tieliikennelain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 21/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Keskustelu asiasta päättyi eilen, 2.10.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Timo Heinonen Heikki Auton kannattamana ehdottanut, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Selonteko hyväksyttiin.

[Äänestys 1 mitätöitiin]

Puhemiesneuvoston ehdotus ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 66, tyhjiä 1; poissa 34 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit

pääministeri Antti Rinne

elinkeinoministeri Katri Kulmuni

ulkoministeri Pekka Haavisto

oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru

valtiovarainministeri Mika Lintilä

kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero

puolustusministeri Antti Kaikkonen

pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist

eurooppaministeri Tytti Tuppurainen

sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen

opetusministeri Li Andersson

kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari

työministeri Timo Harakka

tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta (Kaisa Juuso ps)

Suullinen kysymys SKT 24/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso.

Keskustelu

16.05 **Kaisa Juuso ps:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti tänään tiedotustilaisuuden koskien tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoitusta. Merkittävin ongelma esityksessä on se, että se sisältää takaportin. Ensin sanotaan, että hoitajamitoitus on 0,7, mutta sitten todelliseksi hoitajamitoitukseksi jää 0,5. Tehostetun palveluasumisen asukkaat ovat kuitenkin niin huonokuntoisia, että 0,7:n pitäisi olla ehdoton minimi, ja osa heistä tarvitsee hoitoa tätäkin enemmän.

Viime keväänä vanhuspalveluiden ongelmat saivat suurta yhteiskunnallista huomiota, ja nykyisten hallituspuolueiden edustajat lupasivat sitovaa hoitajamitoitusta heti. Jo tämän esityksen perusteella on päivänselvää, että tämä lupaus ei toteudu tällä hallituskaudella. [Timo Heinonen: Tämäkään!] Siirtymäaika on asetettu vaalikauden loppuun, huhtikuuhun

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

2023 asti. Vastuu hoitajamitoituksen toteutumisesta on käytännössä sysätty seuraavalle hallitukselle, eikä kunnille anneta rahoitusta ongelmien korjaamiseen. [Puhemies: Ja kysymys?]

Arvoisa ministeri Kiuru, miksi hallitus ei korjaa hoitajamitoitusta tasolle 0,7 heti, kuten te itse vielä helmikuussa lupasitte? Miten on mahdollista, [Puhemies koputtaa] että tunnin hommaan kuluukin neljä vuotta? Tätäkö hallitus kutsuu vastuunkannoksi? [Ben Zyskowitz: Tulee voimaan ennakkoäänestyspäivänä ilmeisesti, aprillipäivänä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja, minuutti on täynnä. — Ministeri Kiuru.

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juuso on samoilla linjoilla kuin itsekin olen. Tämä asia pitää hoitaa, ja vuodesta 2011 asti olen haaveillut siitä päivästä, että suomalainen poliittinen tahtotila muodostuisi meidän ikäihmistemme tueksi niin, että tämä hoitajamitoitus saataisiin lakiin: lisää hoitajia, 4 400 hoitajaa, ja työajasta muut tukitoimet pois, jotta voidaan keskittyä hoitoon ja hoivaan.

Edustaja Juuso, tiedätte, että 0,7 tulee voimaan heti. [Ben Zyskowitz: Neljän vuoden päästä!] Niille, jotka eivät pysty sillä hetkellä tarjoamaan kaikkia niitä hoitajia alueellisen hoitajapulan vuoksi, on annettu sellainen mahdollisuus — jos turvallisuus ei vaarannu, palveluiden laatu ei kärsi ja mennään kuitenkin yli nykyisen suosituksen — että on aikaa hankkia ne hoitajat, jotka yhteiskunnasta tällä hetkellä vielä puuttuvat tästä isosta tavoitteesta. Nimenomaan hoitajamitoitus toteutuu heti, [Ben Zyskowitz: Neljän vuoden päästä!] koska meillä on 22 prosenttia, [Puhemies koputtaa] joka siihen jo pystyy. Tältä osin nimenomaan heti säädetään laki.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan sekä ministereitä että arvoisia edustajia siitä, että aikarajamitoitus tässä keskustelussa on 1 minuutti. — Edustaja Juuso.

16.08 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehostetuissa palveluyksiköissä on usein monisairaita henkilöitä, jotka kärsivät esimerkiksi muistisairaudesta, verenpainetaudista, diabeteksesta, kilpirauhasen tai sydämen vajaatoiminnasta. Monet heistä katsovat tätä lähetystä tälläkin hetkellä. Sairaanhoitajan työhön tehostetun palveluasumisen yksiköissä kuuluu kaikkien näiden sairauksien seuranta, muun muassa verenpaineen, verensokerin ja painon seuranta, erilaiset mittaukset, lääkehoidon sivuvaikutusten seuranta ja eteenpäin raportointi sekä monta muuta vaativaa hoidollista tehtävää.

Olen käytännössä nähnyt monta kertaa, miten sairaanhoitajat joutuvat tekemään kaikkea muuta kuin varsinaisen toimenkuvansa mukaisia työtehtäviä, usein pelkästään perushoitoon liittyviä tehtäviä. Syynä tähän on se, että henkilöstöä on yksinkertaisesti liian vähän. Millä tavalla hallitus varmistaa sen, että sairaanhoitajille jää riittävästi aikaa tehdä varsinaisia sairaanhoitoon kuuluvia tehtäviä ja lääkehoidon seurantaan on käytössä riittävästi ammattitaitoisia työntekijöitä?

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Edustaja Juuso ottaa hyvin esille sen, että sekä lääkehuolto että myöskin johtaminen ovat yksittäisiä

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

syitä siihen, miksi näitä laiminlyöntejä vanhusten hoidossa on ollut, niin kuin viime aikoina ollaan nähty.

Kaksi muuta syytä ovat myös ilmeisiä: Valvira on kiinnittänyt laiminlyönneissä huomiota siihen, että hoitajia on tosiasiaa liian vähän vuorossa. Neljänneksi keskeisin syy laiminlyönnteihin on ollut tällä kentällä nimenomaan se, että on keskitytty hoito- ja hoiva-tehtävien lisäksi näihin välillisiin tukitöihin, ja nyt tämä tahtotila, jonka hallitus muodosti hallitusohjelmaneuvoittelussa, lähtee nimenomaan siitä, että nämä tukityöt siirretään pois hoitajien työtehtävistä, jotta aikaa hoitamiseen jää. Tältä osin myöskin 0,7:n mitoitus takaa, että Suomessa on jatkossa 4 400 hoitajaa enemmän, ja tätä päivää eduskunnassa on odotettu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt lisäkysymyksiä tästä aihepiiristä niille edustajille, jotka ovatkin jo V-painiketta painaneet ja nousseet seisomaan. — Edustaja Purra.

16.10 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! STM:n työryhmä on esittänyt, että hoiva-avustajat ja opiskelijat voidaan laskea mukaan 0,7:n hoitajamitoitukseen. Seitsemän kuukauden koulutuksen saaneet apulaiset opiskelijoista puhumattakaan tulevat edullisemmaksi, mutta kuten tiedämme, he eivät voi toimia kuten koulutetut hoitajat — eivät ammattitaidoltaan, varmuudeltaan eivätkä vastuultaan. Kaiken lisäksi tiedämme, että tämä tarjoaa mahdollisuuden mennä sieltä, mistä aita on matalin ja edullisin. Valmistuneen tilalle kannattaa ottaa uusi opiskelija, ja kun hän valmistuu, taas uusi opiskelija. Hoitajat kannattaa korvata avustajilla aina kun mahdollista. Mitä tämä tarkoittaa työntekijöiden kannalta? Jälleen merkittävää lisäystä paineeseen ja kiireeseen, yhä vähemmän aikaa perehtyä asioihin, enemmän määräaikaista työsuhteita, lisää pätkätoita, epävarmuutta, venyviä työntekijöitä, ei riittävää palkkaa. Tästä seuraa sitten se, mitä hallitus ja kokoomus kutsuvat huutavaksi työvoimapulaksi. Juuri tällä tavalla luomalla luodaan työmarkkinoille ongelmia, [Puhemies koputtaa] mistä seuraa, että alalle koulutetut henkilöt eivät jaksaa. Mitä te aiotte tehdä hoitohenkilökunnan työolojen korjaamiseksi?

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan työolojen parantamisesta on kysymys silloin, kun me puhumme tämän sitovan henkilöstömitoituksen säätämisestä lakiin. Siinä on kysymys siitä, että annamme uupuneille hoitajille, alan ammattikunnalle, sen viestin, että työtä tekeviä näissä yksiköissä pitää olla tarpeellinen määrä. Me annamme yhteiskunnasta myöskin viestin, että täällä välitetään siitä, miten me huolehdimme ikäihmisistä yhteiskunnassa — meidän kaikkien isistä, äideistä ja isovanhemmista. Siitä tässä on kysymys.

Haluan myöskin todeta edustajalle, että viime hallituskauden aluksi — erityisesti perussuomalaiset olivat siinä hallituksessa — nimenomaan päätettiin, että hoiva-avustajatkin kelpaavat joukon jatkoksi mukaan. Siltä pohjalta nykyinen suositustaso on nimenomaan se, että myöskin ne, joilla on alan koulutusta tietyn verran, voivat olla avustavissa tehtävissä mukana, mutta he eivät saa olla yksin työvuorossa. [Puhemies koputtaa] Tältä osin tämä esitetty malli vastaa odotuksiinne. [Ben Zyskowicz: Te annatte viestin, että seuraava hallitus hoitaa!]

16.13 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitoalan työ on usein vaativaa ja raskasta, eikä palkkataso mielestäni vastaa ollenkaan työn haastavuutta. Muun

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

muassa näistä syistä johtuen moni hoitoalan koulutuksen suorittanut on päätenyt muille aloille. Meillä on siis pätevää porukkaa, mutta he ovat muualla. Vaativista töistä selviäminen edellyttää riittävää pätevyyttä ja kokemusta, kuka vain ei voi näistä töistä selvitä. Esi-merkiksi Turussa on tilanne aika huono sekä laitos- että kotihoidossa: yksi hoitaja voi joutua käymään 15:n tai 20:n kotona olevan luona hoitamassa heitä, ja jos on niin, että parkkipaikkaa ei löydy, seuraavan asiakkaan kohdalla aikaa on viisi minuuttia. Tämä ei ole inhimillistä enää. Kysyn asianomaiselta ministeriltä: mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen pätevien, riittävän kielitaidon omaavien ja alalle soveltuvien hoitajien saatavuuden hoitoalan vaativiin ja vastuullisiin tehtäviin?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys kotihoidosta on aiheellinen, koska kotihoidossa on myöskin ollut ongelmia ja on ollut laiminlyöntejä, joita emme voi täällä katsoa läpi sormien. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hoitaako Posti?] Kotihoidon parantaminen on yksi isoimpia haasteitamme, jopa isompi kuin tämä tehostettuun palveluasumiseen liittyvä haaste, jota kuitenkin eduskuntatasolla on käsitelty monesti. Kotihoidon haasteet on myös ratkaistava osana vanhuspalvelulain uudistusta, ja niin kuin olen todennut täällä aikaisemmin, minulla on nyt ammattilaiset pohtimassa niitä ratkaisuja, mitä on tehtävä tämän nykytodellisuuden parantamiseksi. Tässä meidän rahoitusraamissamme on myöskin varattu rahaa, jotta kotihoitoa pystytään parantamaan.

16.15 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että vanhuspalvelulakia uudistetaan, ja totta kai me haluamme odottaa sen kokonaisuuden, koska nythän me tiedämme siitä vasta osan. Siitä se sitten nähdään ja voidaan vastata oikeasti arvioida.

Mutta kysymys kuuluu: 27.6. kysyin teiltä, arvoisa ministeri, että kun siellä hallitusohjelmassa lukee henkilöstömitoitus ja te lupasitte hoitajamitoituksen, niin kummasta on kysymys, voiko teihin luottaa, että se on hoitajamitoitus. Te vastasitte, arvoisa ministeri Kiuru, että on tarkoitus nimenomaan tehdä hoitajamitoitus. Sanoitte vielä lisäksi, että katsotte nyt peiliin: hoitajamitoitus. Nyt kun meillä on kuultu nämä, ketä siihen lasketaan, niin eihän se ole mikään hoitajamitoitus. [Välihuutoja] Voi, voi! Kysymys kuuluu: miksi te puhuitte muunneltua totuutta?

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Risikon kysymys on varsin aiheellinen. [Naurua] Meillä on monenlaisia termejä. Me puhumme sitovasta henkilöstömitoituksesta, joka kattaa sen, että työyhteisössä on monenlaisia ammattilaisia mukana. Eikö näin? Me puhumme samaan aikaan myöskin siitä, että sen lisäksi, että paikalla on sairaan- ja terveydenhoitajat, siellä on geronomit, fysio- ja toimintaterapeutit, kuntoutuksen ohjaajat, lähi- ja perushoitajat, sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat, sosionomit AMK:sta, siellä on kotiavustajat ja kodinhoitajat, hoiva-avustajat, hoitoapulaiset, virikeohjaajat ja kaikki muut vastaavat, [Timo Heinonen: Vielä opiskelijat!] jotka pitävät toimintakykyä yllä. On keskeinen kysymys, lasketaanko tähän hoivatyöhön juuri ne henkilöt, jotka tulevat hoivaan ja hoitoon osallistumaan. Tämä työryhmän esitys lähtee nyt nimenomaan siitä, että ne, jotka on laskettu nykyisen suosituksen mukaan tähän hoivatyöhön ja hoitotyöhön osallistumaan, [Puhemies koputtaa] kelpaa-

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

vat tähän mitoitukseen mukaan välittömäksi työajaksi, niin kuin jo viimeksi totesinkin. Mutta tämä on vasta työryhmän esitys.

Haluan myös muistuttaa, että tämä ei ole vielä hallituksen esitys. [Puhemies koputtaa] Tässä on ala nyt kokoontunut yhteen miettimään, minkälainen mitoitus tästä tehdään ja millä nimellä. Kunnioitetaan siis myös sitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edelleen kunnioitetaan myös sitä minuutin aikarajaa.

16.17 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen myös niin, että vanhuspalvelulakia on tärkeää uudistaa. Jos muistan oikein, niin ministeri Saarikko laittoi tämän työryhmän työn liikkeelle viime talvena, ja se työryhmä työskentelee tämän vuoden loppuun. Tänään tuli erään osion eli tämän henkilöstömitoitusta koskevan työryhmän työ julki. Se on todellakin vasta työryhmän työ, ja hallitus arvioi huolellisesti nyt sitten sitä, miten tässä mennään eteenpäin.

On tärkeää, että kaiken kaikkiaan koko vanhustyöhön, sekä kotihoitoon että laitoshoittoon, riittää tulevaisuudessakin työntekijöitä. Se on meidän yhteinen huolestamme, koska me jo nyt tiedämme, että tuhansista henkilöistä on pulaa. Koska pelkästään se, että me lisäämme henkilöstöä, ei riitä, vaan kuten täällä on jo todettu, myös työolosuhteet ovat erittäin tärkeät, haluaisin edelleenkin kysyä: onko hallituksella ajatuksia siitä, miten näitä vanhus työn työolosuhteita pystyttäisiin parantamaan?

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kokonaisuus siinä on kysymyksessä, eivätkä yksittäiset toimet pelkästään riitä. Siltä osin hoitajamitoituksen eli tämän sitovan henkilöstömitoituksen tekeminen on tietenkin yksi ratkaisu siihen, että saadaan lisää ihmisiä töihin, saadaan varmistettua, että tehdään nimenomaan hoito- ja hoivatöitä, mikä tässä mallissa nyt on tarkoitus toteuttaa hallituksen tahtotilan mukaisesti.

Valiokunnan puheenjohtaja kiinnittää oikeaan asiaan huomiota. Kyllä meidän pitää pitää huolta myöskin siitä, että täällä on yhteinen tahtotila vanhusten asioiden kuntoon laittamiseen. Näillä ihmisillä, jotka tekevät tätä tärkeää työtä, on niin vahva eetos olla ihmisiä auttamassa ja hoitamassa, että tässä tapauksessa monet myöskin uupuvat taakan edessä, jos siihen haasteeseen ei aina pystytä. Tältä osin myöskin se tapa, millä me laitamme nämä yhteiset asiat kuntoon, ratkaisee. Siksi vanhuspalvelulain kokonaisuudistus on tärkeä, kuten aikaisemmin on jo todettu. [Ben Zyskiewicz: Miksi irrotitte tämän siitä kokonaisuudesta?]

16.19 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Kiuru tässä kertoi, mitkä kaikki ammattiryhmät osallistuvat hoitotyöhön. Mukana siis ovat myös opiskelijat, hoiva-avustajat ja hoiva-apulaiset [Paavo Arhinmäki: Kiitos perussuomalaisen!] sekä osastonhoitajat ja yksikönjohtajat. Ongelma on se, etteivät johtajat ja osastonhoitajat osallistu suoraan hoitotyöhön. Osastonhoitajat huolehtivat henkilöstöhallinnon tehtävistä, eivät suoranaista hoitotyöstä, ja sama on johtajien kohdalla.

Arvoisa puhemies! Käytännössä esitys on, että vanhustenhuollossa työskentelevien henkilöiden koulutustaso ja palkkaus laskevat, koska hallitus haluaa lisää hoiva-avustajia. Hoitajamitoitus olisi pitänyt hoitaa kuntoon palkkaamalla lisää tutkinnon suorittanutta hoitohenkilöstöä. Turha syyttää edellistä hallitusta, te olette vastuussa. Arvoisa ministeri Kiuru.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

ru, miksi te vesitätte henkilöstömitoitusta laskemalla henkilöstöhallinnon parissa työskentelevät osastonhoitajat ja johtajat [Puhemies koputtaa] mukaan osaksi hoitajamitoitusta ja miksi hallitus laskee hoitajien koulutustasoa ja yleistä palkkatasoa?

16.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitetaan siitä, että meillä täällä eduskuntasalissa eivät kuulu työmarkkinaosa-puolten palkkakysymykset. Siitä me pidämme täällä kiinni. [Välihuutoja] Edustaja vihjasi myös, että tässä pohjassa olisi tehty väärä ratkaisu. Te kyllä valitettavasti luitte jotain muuta paperia kuin sitä, mikä tänään tuli julki, ja siltä osin annoitte äsken erheellistä informaatiota siitä, mitä tänään on päätetty. Luettelin äsken välittömään hoitotyöhön kuuluvat tahot näiden ammattilaisten näkökulmasta, jotka ovat istuneet nyt päiviä ja öitä, kymmeniä tunteja, pohtimassa, ketkä voivat olla osa hoitomitoitusta, ja tältä osin kunnioitan ainakin itse, kun en ole alalla työskennellyt koskaan, tosiasiaa sitä ammattilaisten näkökulmaa, joka on yksimielinen.

Tältä osin vielä totean teille, mitä tulee opiskelijoihin: Ei missään ole tarkoitus, että opiskelijat tulisivat ikään kuin suoraan pallille töihin. [Puhemies koputtaa] Silloin kun opiskelijalla on tarpeeksi opintoja, tätä asiaa voi harkita toiminnan tuottajan kanssa, ja sieltäkin on selvät ja [Puhemies koputtaa] tarkat kirjaukset tällä työryhmällä esitettynä. Siitäkin ala on yksimielinen. Niin kuin nykyisenkin suosituksen pohjalta, [Puhemies koputtaa] niin vasta kun on tarpeeksi kokemusta, on mahdollista täydentää hoitoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt menee minuutti jo. Teille tulee paikkoja vastata.

16.22 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime keväänä en ollut täällä eduskunnan jäsenenä, mutta seurasin tietenkin keskustelua, jota eräät tahot leimasivat jopa desimaalikeskusteluksi. Tämä 0,7 ja 0,5 on kieltämättä ollut välillä vaikea ymmärtää, ja minäpä avaan sen. Esimerkiksi 28-paikkaisessa vanhustenhoitoyksikössä 0,5 tarkoittaa aamu- eli päivävuorossa neljää hoitajaa, iltavuorossa kolmea hoitajaa ja yövuorossa kahta, koska viikossa on 168 tuntia ja työvuoron viikoittainen pituus 38 tuntia ja neljäsosa. Jos me nostamme tämän 0,7:ään, niin meillä päivävuoro nousee neljästä kuuteen, iltavuoro kolmesta viiteen ja yövuoroon riittääkin tuon kokoisessa se kaksi.

Kysynkin nyt ministeri Kiurulta: oletteko koskaan pitkän työuranne ja poliittisen uranne aikana nähnyt kolmessa vuodessa tulevaisuudessa näin nopeasti tapahtuvaa parannusta vanhustenhuoltoon?

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): No, vastaus on, että en ole. [Naurua — Välihuutoja] Sen takia olenkin vuodesta 2011 yrittänyt ajaa tätä muutosta, jota eduskunnassa on myös vahvasti vastustettu. Kyllä eduskunnan on nyt päätettävä, laitetaanko nämä vanhusten asiat kuntoon, onko yhteiskunnalla siihen varaa, ollaanko mukana näitä asioita edistämässä vai ollaanko niitä vastaan.

Varmasti julkisuudessa tullaan käymään keskustelua siitä, onko tämä hallituksen kunnianhimoinen suunnitelma mahdollinen toteuttaa nopealla aikataululla, johon edustaja nimenomaan jo äsken viittasikin. Kuinka nopeasti me tulemme saamaan nämä hoitajat — siitä on nyt tehty asiantuntijoiden arvio, joka on yksimielinen. Minusta se antaa eduskunnalle kyllä selkänöjää käydä sitä keskustelua, ja tässä täksi siirtymäajaksi on laskettu, että alle neljässä vuodessa nämä hoitajat ovat käytettävissä. Katson tässä kokonaisuudessa, kun

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

olen odottanut tätä päivää kuin kuuta nousevaa, että kun on mennyt 8—9 vuotta, niin siltä osin tällä aikataululla [Puhemies koputtaa] tämän hallituskauden aikana saadaan ihmisiä aikaan. Se on aika lyhyt aika se.

16.24 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Rinne, te olette pääministeri siksi, että te jakelitte erilaisia lupauksia. Annoitte muun muassa ymmärtää, että hoitotyöhön saadaan lisää henkilökuntaa. Vaalien jälkeen te sitten kerroitte, että rahaa ei olekaan. Tuliko teille oikeasti yllätyksenä, että hoitajamitoituksen nostaminen edellyttää lisää hoitajia ja lisähoitajat lisää rahaa? Hoiva-ala ei ole tällä hetkellä kovinkaan houkutteleva. Työ on kuormittavaa osin siksi, että ammattilaiset eivät saa keskittyä varsinaiseen työhönsä vaan joutuvat suorittamaan myös erilaisia tukitehtäviä, joihin voitaisiin palkata myös vähemmän koulutettua henkilökuntaa. Aikooko hallitus helpottaa tätä ongelmaa osoittamalla lisää rahaa palvelujen järjestämiseen vai sillä, että vaihdetaan henkilökunta halvempaan?

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin miettimään, mitä tarkoititte sillä, että ”vaihdetaan henkilökunta halvempaan”, koska ainakin tämä jaoston tekemä esitys tänään perustuu nimenomaan nykysuositukseen. Eli tästä niin kuin ”halvempaan” — ei kai sillä viitata tähän nykytasoon, miten hoitajat rekrytoidaan, jos ymmärsin oikein. Viittaatte ehkä sitten kansainväliseen työtarpeeseen tai siihen, että myöskin Suomen ulkopuolelta saattaisi tulla ihmisiä, jotka olisivat päteviä näihin tehtäviin, ja viittasitte varmaan myös siihen, että koulutusmäärien ohella voi olla, että ulkomailta tätä työvoimaa tulisi. Suomessa on siltä osin tarkka sääntely, että kaikki, jotka ovat kelpollisia toimimaan näissä ammateissa — koulutuksen omaavia henkilöitä — ovat tässä mukana. Sen sijaan on hyvä todeta, että sekä nykyisin että tämän jaoston uuden esityksen mukaan opiskelijat voidaan laskea mitoitukseen mukaan vain silloin, kun he ovat työsopimussuhteessa toimintayksikköön [Puhemies koputtaa] ja kun heillä on opintojen kautta hankittu riittävä osaaminen. [Puhemies koputtaa] Siitä on nyt pidetty kiinni, ja tämä jaoston esitys on, että pidetään siitä tulevaisuudessakin kiinni.

16.26 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus asetti vanhuspalvelulain uudistamisen työryhmän, jonka tarkoitus oli katsoa koko vanhuspalveluketju alkaen kotihoidosta ympärivuorokautiseen hoivaan. Nyt kun me saimme tämän esityksen, niin tähän on varsin torso, tai siis todella torso. Tässä tullaan siirtämään vastuu seuraavalle hallitukselle. Tällä kaudella ei tule tapahtumaan yhtään mitään, mutta se piti antaa nyt, vaikka vanhuspalvelulain työryhmä saa työnsä päätökseen tämän vuoden lopussa. Mikä kiire oli saada tämä esitys nyt tässä vaiheessa? Halutaanko tässä nyt unohtaa kokonaan kotihoidon vanhukset?

Ja vielä: tässä on tämä ”henkilöstömitoitus” tällä hetkellä. Puhuttiin hoitajamitoituksesta — se on muuttunut nyt henkilöstömitoitukseksi, eli myös asiakkaan asuinympäristön viihtyvyydestä huolehtiminen kuuluu tämän henkilöstömitoituksen piiriin, ja siellä on täysin kouluttamatonta henkilökuntaa.

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on päätettävä. Oliko tällä lakiesityksellä kiire vai ei? Ennen kesää käsitin, että erityisesti oppositiossa oli painetta, että tämä täytyy tuoda [Välihuutoja oikealta] mah-

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

dollisimman nopeasti tänne eduskunnan käsittelyyn, ja väititte, niin kuin olen todennut itsekin, että jos pelkkä 0,7:n henkilöstömitoitus olisi säädetty pysyväksi lakiin, tuon yksittäisen kirjauksen tekeminen olisi ollut selkeästi pienempi työ kuin se, mitä tämä jaosto kuudessa viikossa sai aikaan eli määritteli jokaiselle ihmiselle, joka on tehostetussa palveluasumisessa, sellaisen hoitoisuuden mittariston, millä me pärjäämme jatkossa, kun me mietimme, miten 0,7:n henkilöstömitoituksesta ei tule miniminä myöskin maksimia, ja näin on vastattu myöskin siihen eduskunnan huutoon. Nyt pitäisi päättää, oliko tällä asialla kiire. Käsittääkseni minulta on odotettu tätä esitystä vielä ennen joulua kuin kuuta nousevaa, ja nyt, edustaja, te totesitte, että olisi pitänyt pitää vähän vähemmän vauhtia. [Puhemies koputtaa — Oikealta: Ei!] Nyt pitää päättää, kumpaa tässä tavoitellaan. Molemmat tulevat tehtyä, eli jouluun mennessä [Puhemies koputtaa] tehdään myöskin vanhuspalvelulain kakkosvaiheen päivitystä. [Hälinää]

16.29 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sitova hoitajamitoitus 0,7 on todella tärkeä tavoite, ja se on myös kiireellinen tavoite. No, nyt tässä luonnoksessa, josta on ollut puhe, se tulisi voimaan 2020, mutta ei meillä ole ensi vuoden budjetissa rahaa siihen. Millä tavalla te aiotte tämän rahoituksen hoitaa tähän lakiin, kun teidän toiveenne kuitenkin oli, että se mahdollisuuksien mukaan jo myös käytännössä tulisi voimaan? Tästä tulee sellainen vaikutelma, että hallitus yrittää samaan aikaan sekä lunastaa että ohittaa vaalilupauksensa, kun se lykätään tulevalle vaalikaudelle ja käytännössä siten tulevan hallituksen rahoitettavaksi.

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin todetaan edustaja Räsäselä, että ei vielä huolta. Nyt oli kysymys vasta työryhmän esityksestä. Itse kunnioitan kuitenkin tuon työryhmän esitystä. Se istui tuntikausia miettimässä, miten hoitajamitoitus, eli tämä sitova henkilöstömitoitus, lakiin tulisi. Nyt tämä syntynyt yksimielisyys eri ammattilaisten kesken antaa kyllä pohjaa sille, että eduskunnassa pystytään keskustelemaan asia-argumentteihin perustuen tästä tärkeästä hankkeesta. Olen myöskin todennut, että meillä on budjettiriihen päätökset olemassa koskien myöskin tämän tärkeän työryhmän lopputulosta, kun se aikanaan saadaan, ja tänäänhän me saimme nyt sellaisen lopputuloksen, joka voidaan laittaa lausuntokierrokselle. Katsotaan, millä tavalla se kantaa tämän kuuden viikon aikana, kun käydään isoa yhteiskunnallista keskustelua.

Hallitus on varautunut siihen, että tämä lakiesitys annetaan syyskauden loppuun mennessä, ja käytännössä myöskin budjettiriihessä on tehty kirjaus siitä, että nämä resurssit turvataan. Siksi en oikein ymmärtänyt, mitä tarkoittitte ohittamisella. [Puhemies koputtaa] Nimenomaan tässä on haluttu kuulla asiantuntijat ja tehdä ratkaisu, joka voisi kantaa. [Puhemies koputtaa] Sitten hallitus aikanaan arvioi lausuntokierroksen jälkeen, minkälainen esitys eduskunnalle annetaan.

16.31 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisen tässä maassa on voitava luottaa siihen, että itselle ja läheisille on tarjolla hyvää hoivaa silloin, kun omat voimat eivät enää riitä. Kiitos ministeri Kiurulle, että olette ripeästi tarttunut tähän asiaan. Olennaista on tietysti myös varmistaa, että sellaisia epäkohtia ja laiminlyöntejä, jotka alkuvuodesta varmasti menivät meillä kaikilla ihon alle, ei enää vastaisuudessa tapahdu.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Yksi ihan keskeisistä vanhustenhoivan haasteista on se rekrytointi ja myöskin se työhyvinvointi alalla. Tämä koskee myös kotihoitoa, kun entistä useampi ikäihminen asuu myös pidempään kotona ja saa hoivaa sinne. Yksi olennainen laadun tae kotihoidossa on myös se, että siellä kotona käyvä hoitaja olisi mahdollisimman usein tuttu, mikä tietysti vaatii myös sitä, että niitä ammattilaisia on riittävästi ja heillä on aidosti mahdollisuus tehdä työnsä hyvin. Nyt kysyisin: miten hallitus aikoo tukea kuntia ja hoiva-alaa laajemmin tässä työhyvinvoinnin vahvistamisessa, työnohjauksen vahvistamisessa ja myös rekrytoinnissa tällä välin, kun on tämä siirtymäaika tässä muutaman vuoden sisällä?

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tähän kysymykseen on palattava. Olette oikeassa siinä, että kaikki ei tule vain sillä kuntoon, että laitetaan sitova henkilöstömitoitus lakiin, [Ben Zyskowitz: Ihan tosi?] vaan myös johtamista on parannettava ja on puututtava laajemmin niihin laiminlyön-teihin, mitkä liittyvät asioihin, joita tällä asialla ei laiteta kuntoon. Lääkehuolto on yksi näistä.

Yksi näistä on myös työssäjaksaminen, ja meidän täytyy pystyä paremmin saamaan tämä ala itse sitoutumaan nimenomaan työssäjaksamiseen. Minusta sekä viime että tällä hallituskaudella on ollut hyvä tahto myöskin sitouttaa alaa yhdessä toimien ja tehden siihen, että itsekin voi näitä toimia tehdä eikä kaikkea tarvitse säätää laissa. Tätä kautta meillä on muodostumassa perinteeksi se, että näitä työkokouksia alalla pidetään, ja tämä asia on ollut jo esillä myös työkokouksessa. Eli siltä osin voi sanoa, että sekä tällä että viime hallituskaudella näissä työkokouksissa on haettu alan yhteistä panosta siihen, että työnantajat näkevät, että työssäjaksaminen on tärkeää ja siihen pitää panostaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt tästä aihealueesta vielä yksi kysymys, ja sen esittää alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Juuso.

16.34 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme valitettavasti joutuneet toteamaan, ettei omavalvonta toimi. Varmaan muistamme kaikki iltapäivälehtien otsikot viime vuoden vaihteessa. Monet tehostetun palveluasumisen asukkaat ovat niin huonossa kunnossa, että eivät kykene itse vaatimaan oikeuksiaan, puhumattakaan siitä, että kykenisivät raportoimaan epäkohdista. Jos nämä epäkohdat halutaan korjata, tarvitaan ulkopuolista valvontaa. Millä tavalla hallitus varmistaa sen, että aluehallintovirastot saavat tarpeeksi rahaa valvonnan tehostamiseen? Voiko ministeri Kiuru luvata, että emme näe enää haamuhoitajia?

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä näkökulma tähän keskusteluun, edustaja Juuso, on nimenomaan myös tämä valvonta. Kyllä Valviran ja avien tarkastuskäynnit ovat osoittaneet, että Suomessa asiat eivät ole vielä kunnossa, ja siltä osin hyvä uutinen on se, että näitä resursseja on nyt sitten lisätty tämän vanhusten palveluiden kriisin johdosta. Se yksin ei auta, koska myöskin kiinnititte huomiota tähän omavalvontaan. Kyllä on pakko sanoa, että palveluiden järjestäjien puolella tämä omavalvonta on paikoitellen jäänyt hiukan toissijaiseksi kysymykseksi, ja tältä osin myös omavalvonnan tarkemmat kirjaukset ja toimet ovat varmas-ti — niin kuin olivat viime sote-rakenneuudistuksen — keskeisiä kysymyksiä, ja ne ovat jatkossa yhä keskeisempiä.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Yksi kysymys on myös se, pitäisikö järjestäjien pystyä tekemään tässä myös yhteistyötä jopa tässä nykyjärjestäjäkentässä. Siltä osin toivon, että saisimme tähänkin myös uusia innovatiivisia ratkaisuja nykykuntakenttään, jonka kuitenkin näitä tehtäviä [Puhemies koputtaa] pitää vielä hetki järjestää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys pääministerin EU-politiikkaa koskevista lausunnoista (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 25/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraava kysymys, edustaja Vikman.

Keskustelu

16.36 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Suomen EU-puheenjohtajuuskausi on erinomainen tilaisuus edistää Suomelle tärkeitä teemoja. Pääministerin lausunnot ovat herättäneet kansainvälisen median huomion kuitenkin aivan toisella tapaa. Ensinnä Ranskan-vierailulla Rinteen brexit-kommentit levisivät ympäri Eurooppaa — jo seuraavana päivänä Euroopan komissio joutui oikomaan Suomen pääministerin lausuntoa. Toiseksi viime sunnuntaina pääministerin haastattelutunnilla Rinne raportoi, että kaikki EU-maat ovat valmiita hyväksymään oikeusvaltiokehityksen kytkemisen EU-rahoitukseen. Pian ilmeni, ettei tämäkään lausunto pitänyt paikkaansa.

Pääministeri johtaa Suomen EU-politiikkaa, mutta viime aikoina eurooppalaiset päämiehet ovat vieneet pääministeriä kuin pässiä narusta. Pääministerimme lausunnot ovat aiheuttaneet laajaa hämmennystä, josta on haittaa Suomen uskottavuudelle. [Puhemies koputtaa] Kysymys kuuluu: Pääministeri Antti Rinne, pystyttekö johtamaan Suomen EU-politiikkaa? Voivatko suomalaiset luottaa teidän lausuntoihinne, [Puhemies koputtaa] vai pitääkö ihmisten aina varautua siihen, että totuus asiassa kuin asiassa tulee esiin vasta myöhemmin?

16.37 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Brexitiin liittyen nyt näyttää toteutuvan se, että aika nopeasti saatiin Ranskan presidentin kanssa käydyn keskustelun jälkeen syntymään tilanne, jossa Britannia on tullut kirjallinen esitys siihen, millä tavalla he ratkaisisivat tämän brexit-kysymyksen. Se tuli muutama päivä myöhemmin kuin mitä toivottiin Ranskan presidentin kanssa tulevan. Syy siihen, miksi tuota pyyntöä esitettiin, oli se, että tarvitaan oikeudellinen arvio sen suhteen, mitä Britannian esitys käytännössä tulee tarkoittamaan. Oikeudellinen arvio vie aikansa, ja me emme voi viedä Euroopan unionin 27:ää jäsenmaata ja niitten kansalaisia, 500:aa miljoonaa ihmistä, tilanteeseen, jossa ei tiedetä, mitä tapahtuu, jos brexit toteutuu ilman sopimusta tai sitten sopimuksen kanssa, joka on Britannian viime hetkellä tuottama malli tähän kokonaisuuteen.

Haluan todeta sen, että Euroopan unionin keskustelussa Suomen pääministeri presidentin johtajana huolehtii siitä, että keskustelu käydään.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myös vasemmistoliitto oli ilmoittanut halukkuutensa kysyä tästä aihealueesta.

3.3. Suullinen kysymys oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta Euroopassa (Jussi Saramo vas)

Suullinen kysymys SKT 26/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Saramo.

Keskustelu

16.38 **Jussi Saramo vas:** Arvoisa puhemies! EU:ssa on ollut todella huolestuttavaa kehitystä oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien osalta. Erityisesti Unkarin ja Puolan oikeistohallitukset ovat ottaneet haltuunsa tiedotusvälineitä ja oikeuslaitosta. Unkarissa tiedotusvälineet on valjastettu täysin hallituksen propagandalle. Puolassa on vielä vapaatakin mediaa, mutta yleisradio on kaapattu hallituksen äänitorveksi. Vallassa pysyäkseen oikeistohallitukset ovat siirtäneet huomion pois omista teoistaan lietsomalla vihaa turvapaikanhakijoita kohtaan. Parhaillaan Puolan vaalikampanjassa suurimmaksi uhaksi puolalaisille on nostettu seksuaalivähemmistöt. Hiljentämällä kritiikki ja kaappaamalla oikeuslaitos mahdollistetaan myös korruptio. Suomenkin EU:lle antamat varat siirtyvät liian usein johtajien lähipiirien yksityisiin taskuihin.

On minusta upeaa, että meidän ministerimme ovat nyt pitäneet oikeusvaltiota esillä — kiitos siitä. Mutta koska nämä EU-sanktiot edellyttävät yksimielisyyttä, niin Puola ja Unkari pystyvät toisiaan tukemalla estämään ne. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: mitä muita työkaluja meillä on, joilla me voimme ohjata [Puhemies koputtaa] näitä demokratiasta lipsuvia maita takaisin oikeusvaltion tielle?

16.39 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusvaltioperiaate on yksi niistä keskeisistä kulmakivistä, joilla on huolehdittu siitä, että Euroopassa on säilynyt rauha näitten instituutioitten toiminnan ajan. Se, että vakaus ja ihmisten hyvinvointi ovat kehittyneet, on hyvin pitkälle sen ansiota, että meillä on näitä arvopohjaisia kulmakiviä Euroopassa olemassa: riippumattomat tuomioistuimet, sananvapaus, demokratia, opposition toimintaoikeudet. Ne ovat kaikki niitä periaatteita, jotka vahvistuvat oikeusvaltioperiaatteen näkökulmasta. Ne ovat tavallisten kansalaisten suojaksi rakennettuja elementtejä.

Tällä hetkellä käydään kolmella tasolla, jotka ovat menneet vähän sekaisin tässä keskustelussa, keskustelua siitä, miten oikeusvaltioperiaatetta vahvistetaan:

Ensimmäinen taso on komission esitys siitä, miten tätä oikeusvaltiodialogia käydään jatkuvasti, jatkuvalla tavalla, jolla tuodaan esille sekä menestyksiä että ongelmia tässä oikeusvaltiokokonaisuudessa Euroopan unionin alueella.

Toinen on artikla 7:n mukainen menettely, jossa Puola on ollut ja jossa tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] Unkari on ja joka tulee jatkumaan.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Kolmas asia liittyy ehdollisuuteen monivuotisen rahoituskehyksen ja budjetin osalta. Siinä Suomi on ajanut [Puhemies koputtaa] yksiselitteisesti komission esitystä eteenpäin, ja se näyttää nyt toteutuvan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myös ministeri Tuppurainen.

16.41 Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustajalle kysymyksestä. Kun me puhumme EU:n oikeusvaltioperiaatteesta, niin me puhumme EU:n perusarvoista, niistä arvoista, jotka on kirjattu EU:n perussopimukseen. Me emme siis väittele mistään poliittisista mielipiteistä tai moraalisisista ihanteista vaan oikeusperustasta, jolle koko unioni on rakennettu. Sen vuoksi on täysin perusteltua, että Suomi on ottanut oikeusvaltioperiaatteen vaalimisen, yhteisten arvojen vaalimisen yhdeksi puheenjohtajakautensa kärkiasiaksi, [Ilkka Kanerva: Kyllä jo sitä ennen!] ja me teemme tämän rauhallisesti, diplomaattisesti ja rakentavasti ja etenemme monella raitteella, kuten pääministeri tässä kuvasi.

On tärkeätä huomata, että kaikki ne toimet, joita Suomi pitää esillä, koskettavat kaikkia jäsenmaita yhtäläisesti, niin dialogin kehittäminen kuin sitten tämä monivuotisen rahoituskehyksen oikeusvaltiokytkeä, joka, edustaja Vikman, on etenemässä tällä hetkellä juuri siltä pohjalta kuin komissio alkuperäisessä esityksessään esitti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä aihepiiristä lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

16.42 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen pitkäaikainen tavoite on ollut oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen kytkeminen EU-rahoitukseen. Olemme tyytyväisiä siihen, että oikeusvaltioperiaate on yksi Suomen EU-puheenjohtajakauden päätavoitteita.

Nyt tämä hallituksen ja Rinteen malli on vesitetty kompromissi. Se koskee EU-tukien väärinkäyttöä ja korruptiota. Se ei edes koske oikeusvaltioperiaatetta, kuten oikeuslaitoksen riippumattomuutta. Tämä on tappio EU:lle ja pettymys Suomelle. Voi jopa kysyä, vaikuttiko pääministerin ennenaikainen lausunto, johon edellisessä kysymyksessä viittasin, tavoitteemme etenemiseen Suomen puheenjohtajuuskaudella. On hyvä, että tukien väärinkäyttöön nyt puututaan — seuraavaksi olisi luontevaa käydä varsinaisen aiheen eli oikeusvaltioperiaatteen loukkausten kimppuun. Pääministeri Rinne, edistääkö Suomen hallitus jatkossa oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen kytkemistä EU-rahoitukseen, [Puhemies koputtaa] vai onko hallitus tyytynyt vähempään tai jopa luopunut tavoitteestaan? Ovatko lausuntonne [Puhemies koputtaa] vaikeuttaneet Suomen tavoitteiden saavuttamista?

16.43 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean uudelleen tästä artiklasta 7, tästä oikeusvaltiologian, jota viedään eteenpäin, ja sitten kolmantena tästä ehdollisuudesta, joka liittyy monivuotiseen rahoituskehykseen ja budjettiin: Käytännössä tämä viimeksi mainittu tarkoittaa sitä, että ollaan viemässä eteenpäin täsmälleen se esitys, joka komissiolta on tullut, liittyen tähän ehdollisuuteen suhteessa budjettiin, ja se näyttää nyt ensimmäisen kerran valoisalta siinä mielessä, että se on toteutumassa. Siellä Unkari, Puola ja muut, jotka ovat haranneet vastaan tässä kysymyksessä, ovat valmiit hyväksymään tämän asian, viemään sitä eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Se oikeusvaltioperiaatteen kytkentä tähän tarkoittaa sitä, että jos on epäily siitä, että esimerkiksi tuomioistuinjärjestelmä tai syyttäjäjärjestelmä ei toimi kyseisessä maassa oikeusvaltioperiaatteen mukaan, niin rahahanat voidaan saman tien jäädyttää ja sen jälkeen on normaalit valitusmahdollisuudet Euroopan unionin tuomioistuimelle, mikä tuottaa läpinäkyväksi sen tilanteen, että oikeusvaltioperiaatetta tässä maassa ei nyt noudateta, komission tai neuvoston arvion pohjalta. Se johtaa käytännössä siihen, että tämä oikeusvaltiokytkentä [Puhemies koputtaa] tulee hyvin vahvasti tähän budjettiin ja monivuotisen rahoituskehysten ympärille rakennettua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Siellä useampikin ministeri nostaa kättään. — Annetaan ministeri Henrikssonille, äsken jäi saamatta.

16.45 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä tärkeästä kysymyksestä. Suomi on saanut valtavan paljon kiitosta siitä, että olemme nostaneet oikeusvaltioperiaatteen meidän puheenjohtajuuskaudella keskiöön. Tästä on tullut paljon, paljon kiitosta, ja haluan sen välittää myös eduskunnalle. Meillä on oikeusministereitten kokous tulevana maanantaina. Siellä tullaan keskustelemaan muun muassa korruption torjunnasta, ja kun meillä oli epävirallinen oikeusministereitten ja sisäministereitten kokous täällä Helsingissä heinäkuussa, niin me keskustelimme ensimmäistä kertaa ylipäänsä EU:n oikeusministereitten kokouksessa oikeusvaltioperiaatteen tärkeydestä. Jokainen maa oli sitä mieltä, että tästä asiasta meidän pitää keskustella jatkossakin, ja se on mielestäni hienoa, että tällaisista palautteista on tullut.

Sitten vielä mitä tulee oikeuslaitoksen itsenäisyyteen ja tehokkuuteen, niin meillä on myös toisenlaiset välineet: meillä on niin kutsuttu EU justice scoreboard, jolla myös voidaan vertailla, [Puhemies koputtaa] miten oikeusvaltiokehitys tapahtuu kussakin EU-maassa, ja tätäkin kehitetään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Mennään kysymyksissä eteenpäin.

16.46 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oikeusvaltioperiaatteen puolustaminenhan todella liittyy vahvasti meidän puheenjohtajaohjelmaamme, ja on erittäin tärkeää, että se viedään nyt eteenpäin. Täytyy sanoa, että vaikka olen aika pitkään tätä asiaa seurannut, en ole vielä päässyt kyllä ihan täysin selville siitä, mitä tässä nyt on saavutettu. Niinpä kysyn vielä: Onko nyt niin, että kun tämä artikla 7:n mukainen menettely ei ole tehonnut suhteessa Puolaan eikä todennäköisesti tehoa myöskään suhteessa Unkariin, pystytäänkö näitä rahoituskehyksiä käyttämällä takaamaan se, että esimerkiksi Unkarissa ja Puolassa oikeuslaitos toimii riippumattomasti, siellä on oppositiolla toimintaedellytykset, siellä on sanomalehdillä vapaat toimintaedellytykset — että me saavutamme ne tavoitteet, joita me tässä haluamme? Johtaako tämä nyt siihen? Sen haluaisin kuulla pääministeriltä.

16.47 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen, näitä tavoitteita Suomi vie eteenpäin näillä kolmella eri kokonaisuudella, jotka komission esitysten pohjalta ovat EU:ssa keskustelun kohteena.

Tämä esitys oikeusvaltiodialogista ylipäätään tulee läpi mennessään tarkoittamaan sitä, että Euroopan unionissa käydään jatkuvasti keskustelua siitä, miten oikeusvaltioperiaate

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

toteutuu jäsenmaissa. Jos on hyvää kehitystä, se tulee läpinäkyväksi. Jos on huonoa kehitystä, se tuodaan läpinäkyväksi. Tätä kautta synnytetään painetta sen suhteen, että näitä esittämiänne asioita voidaan viedä eteenpäin.

Sitten on tämä artikla 7:n mukainen menettely, joka ei ole valitettavasti Puolan toimintaan vaikuttanut, vaikka sitä on kaksi kertaa pidetty kuulusteluissa tämän asian ympäriltä. Nyt Unkari joutuu toiseen kuulemiseen tämän asian ympäriltä. Toivon, että Unkari ottaa asioissa vaarin. Puolakin otti joitakin asioita huomioon.

Tämä kolmas asia eli tämä ehdollisuus suhteessa tähän budjettiin tulee tarkoittamaan [Puhemies koputtaa] joitakin osia nykyistä tilannetta paremmiksi. Ei kaikkia, valitettavasti.

16.48 Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rahoituskehysneuvotteluita on käyty nyt johdollani, ja kaiken aikaa työn alla on ollut EU-varojen kytkentä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen juuri siinä muodossa kuin EU:n komissio esitti alkuperäisessä esityksessään vuonna 2018. Sitä työryhmissä on viety tietysti koko ajan eteenpäin, mutta tavoite on varmistaa se, että unionin budjettia suojellaan laajamittaisilta oikeusvaltion puutteilta. Tämä on uusi työkalu, ja tämä tulee merkittäväällä tavalla lisäämään EU-välineitä oikeusvaltiotyökalupakissa. Ja siinä on juuri se lisäarvo. Se puuttuu sellaisiin väärinkäytöksiin, jotka ovat yksittäisiä kelmejä laajempia eli liittyvät oikeusvaltion toimivuuteen, ja kyllä me tätä kautta voimme kiristää ruuvia, jäädättää varoja niissä maissa, joissa oikeusvaltioperiaatteet eivät toteudu.

Sen lisäksi meillä on muita välineitä, kuten pääministeri kuvasi. Me etenemme, teemme työtä usealla saralla. Teemme parhaamme ja tunnustamme sen, että puoli vuotta on lopulta aika lyhyt aika saada lopullisia muutoksia aikaan yhteiskunnissa, kuten Puolassa ja Unkarissa. Mutta teemme oman osamme.

16.49 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin puoli vuotta on lyhyt aika, ja nyt tämä puheenjohtajakautemme on hallituksen toimesta käytännössä tuhlattu. Kun Suomen pitäisi puhua teollisuuden kilpailukyvyistä, väylähankkeista, maataloudesta ja puolustaa pienten maiden itsemääräämisoikeutta, niin mitä tekee hallitus? Yrittää tartuttaa koko Eurooppaan ilmastopaniikin ja vouhotuksen ja hyökkää muita maita vastaan tämän poliittisen oikeusvaltiokehityksensä nimissä. Nyt tämä peli loppui. Muut maat ilmoittivat, että oikeusvaltiolla ei tehdä politiikkaa, vaan turvataan varojen käyttöä ja torjutaan korruptiota. Näin on hyvä ja oikein.

Kysynkin hallitukselta: Aiotteko tästä nöyrytyksestä viisastuneena käyttää Suomen vähäisen puhevallan jatkossa meille tärkeiden asioiden puolustamiseen? Hankitteko meille Euroopasta liittolaisia vai vihamiehiä? [Eduskunnasta: Hyviä kysymyksiä!]

16.50 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en tunnista edustaja Mäkelän puheenvuorosta mitään totuudenmukaista sitä kohtaan, mitä itse olen havainnut eurooppalaisten päämiesten kanssa keskustellessa. Itse asiassa käytännössä Suomea on kiitetty todella vahvasti siitä panoksesta, jonka Suomi on puheenjohtajakaudellaan jo tähän mennessä koko tähän komission uuden strategian jalkauttamiseen ja EU:n uuden strategian jalkauttamiseen laittanut. Siihen kuului juuri se, mitä kuvasitte: uudenlaisen elinkeinorakenteen vahvistaminen, koulutuksen vieminen eteenpäin, pysyvien, hyvien työpaikkojen synnyttäminen Eurooppaan kestäväällä tavalla, ekologisesti, taloudellisesti ja

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Tämä on äärimmäisen tärkeä Suomen puheenjohtajakauden tavoite, jota viedään vahvasti eteenpäin, ja itse asiassa paljon, paljon tulee kiihosta, niin että voitte olla rauhassa.

16.51 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi hoitaa nyt EU:n puheenjohtajuutta kolmatta kertaa. Kaksi ensimmäistä meni erinomaisesti, sanalla sanoen tämä kolmas on kyllä lähtenyt aika kangerrellen liikkeelle. [Välihuutoja vasemmalta] Tuorein tapaus tästä nähtiin Unkarissa, mitä muun muassa politiikan tutkimuksen professori Markku Jokisipilä on kuvannut melkoiseksi pannukakuksi. Perinteisesti Suomen vahvuus EU-puheenjohtajuuksien hoitamisessa on ollut se, että siellä olemme yhtenäinen joukkue, joka toimii yhdessä kompromisseja hakien ja diplomatian keinoja käyttäen. Nyt Euroopassa on syntynyt kuva, että Suomi on puheenjohtajamaana melko arvaamaton. Tämä ei ole kestävää politiikkaa.

Haluaisin kysyä pääministeri Rinteeltä: olisiko parempi toimia kansainvälisissä yhteyksissä ministeri Tuppuraisen sanoin maltillisemmin ja diplomaattisemmin ja olla näin edesauttamassa Suomen linjaa?

16.52 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Wallinheimo, Suomi on toiminut rauhallisesti, diplomaattisesti ja asioita eteenpäin vieden, keskustellen, aivan niin kuin kuvasitte, että pitäisikin tehdä.

Jos tällä hetkellä miettii niitä yhteistyötahoja, joittenka kanssa on viety Euroopan unionin asioita eteenpäin, niin yksi keskeinen yhteistyökumppanikokonaisuus ovat nettomaksajat, joittenka kanssa ollaan haluttu viedä oikeusvaltioperiaatetta, ilmastonmuutokseen liittyvää kokonaisuutta ja myös maahanmuuttoon liittyvää kokonaisuutta kaikkien eurooppalaisten näkökulmasta oikeaan suuntaan ja hyvään suuntaan. Niin kuin sanoin, on itse asiassa kiitetty kovin paljon sitä työtä, mitä Suomi yleisten asioiden neuvostossa ministeri Tuppuraisen johdolla ja muuten sekä alakohtaisissa neuvostoissa että myös Eurooppa-neuvostossa on tehnyt näissä asioissa. Voitte olla vakuuttunut, että Suomen tästäkin puheenjohtajakaudesta tulee kuvaamallanne tavalla ensimmäisen ja toisen kauden jälkeen erittäin menestyksellinen.

16.53 Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliittika kuuluu tähän saliin, ja siksi sallittakoon tämä edustaja Wallinheimonkin puheenvuoro. Minusta siinä kuulosti kyllä hieman kokoomuksen pettymys, ettei se itse ole nyt hoitamassa tämän hallitusohjelman mukaisesti tätä eurooppapolitiikkaa, jossa toimimme aktiivisesti ja avoimesti EU:n eturivissä, niin kuin pääministeri Rinne on sanonut. Sillä tavalla me toimimme: vahvistamme EU:n yhtenäisyyttä, vahvistamme EU:n toimintakykyä, koska me tarvitsemme unionia, joka pystyy ratkomaan globaaleja kriisejä kuten ilmastokriisi, eriarvoisuus, kasvavat konfliktit suurvaltojen välillä. Tähän pääministeri Rinteen hallitusohjelma on rakennettu, ja siihen myös meidän EU-puheenjohtajuutemme nojaa, ja hyvää palautetta on tullut muilta jäsenmailta. Kyllä meitä pidetään pragmaattisina ja rauhallisina, ratkaisukeskeisenä jäsenmaana, jolle uskotaan muun muassa niinkin vakavia ja vaikeita asioita kuin monivuotisen rahoituskehyksen neuvottelu. Tältä osin viemme työtä eteenpäin, mutta ei tämä EU-politiikka mikään soolosuoritus ole, kyllä tässä tarvitaan myös muiden maiden suopeutta. Tällä hetkellä jännitteitä on paljon pinnalla, mutta onnek-

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

si me suomalaiset olemme siellä tuomassa [Puhemies koputtaa] tämmöistä rauhallista järjen ääntä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä aiheen esille nostanut edustaja Vikman.

16.54 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos Suomi toimii EU-puheenjohtajana harkiten ja maltilla, kuten pääministeri täällä totesi, niin miten sitten on mahdollista, että Euroopan komissio joutuu korjaamaan Suomen pääministerin lausuntoja?

Vielä Rinteen lausuntoihin, ne nimittäin herättävät huomiota laajemminkin kuin vain EU-keskusteluissa: Tänään saimme lukea muun muassa Suomen Kuvalehdestä energiapolitiikan linjaukset, joista jää kyllä pohtimaan, onkohan hallitus näistä tietoinen — siis muu hallitus Rinteen lisäksi. Rinne nimittäin totesi: ”Turpeen verotus kuuluu energiaverouudistukseen. Turpeen tuki tulee poistumaan sieltä.” Keskustan ryhmä ehätti jo puheenjohtajansa suulla toppuuttelemaan, että turveasiasia tarkastellaan ensi vuonna [Puhemies koputtaa] osana yritystutkimuksia. [Välihuutoja] Kysynkin energia-asioista vastaavalta ministeriltä: Pitäkö pääministerin lausuma tässä paikkansa? Tuleeko turpeen tuki poistumaan? Onko asia siis jo päätetty, [Puhemies koputtaa] kuten pääministerin sitaatti sanoo?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, pääministeri itse on käsi pystyssä. — Olkaa hyvä.

16.56 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on mielenkiintoinen keskustelu, kun yhdistetään useita asioita, joista syntyy hirveä sekamelska myöskin kokoomuksen kysyjän toimesta.

Jos haluan vastata tähän ensimmäiseen kysymykseen liittyen näihin väitettyihin selityksiin komission puolelta, niin ne eivät ole mitään selityksiä, vaan komission tiedottaja totesi siihen, että ei ole muutettu minkäänlaisia aikarajoja komission toimesta, ja sehän pitää paikkansa. Ei kukaan ole koskaan väittänyt, että on muutettu joitakin aikarajoja, vaan todettiin presidentti Macronin kanssa, että olisi tärkeää saada Britannian esitykset syyskuun loppuun mennessä, jotta niistä voidaan tehdä laillisuusarviointi. Ei ollut missään tapauksessa kenenkään tarkoituksena muuttaa mitään aikarajoja vaan painostaa Britanniaa tekemään esitykset, jotta voidaan suojata tavallisia eurooppalaisia, tavallisia suomalaisia siltä taloudelliselta uhkalta, mikä on tulossa kovasta brexitistä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys työvoiman liikkuvuuden parantamisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 27/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Keskustelu

16.57 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Välikysymyksen yhteydessä perustelin ministeri Harakalle, ettei palkkatuki olisi ratkaisu työttömyyteen, vaan pitäisi kannustaa myös suomalaisia työnhakijoita vaikkapa muuttorehalla. Jos emme anna työttömille suomalaisille porkkanaa siirtyä työn perässä esimerkiksi jonkun siirtorahan muodossa, meidän on vaikea saada heidät työllistettyä. Silloin voi käydä niin kuin Olympiastadionin korjauksessa, että maksetaan ulkomaalaisille alipalkkaa. Jos emme pysty valvomaan valtion rahalla meidän silmiemme alla tässä naapurissa tehtyä remonttia, niin miten muka muualla Suomessa? Ei siis kannata kannustaa harmaaseen talouteen vaan kannustaa suomalaisia liikkumaan työn perässä. Kun nyt ette pysty harmaata taloutta poistamaan, meinaatteko tehdä jotain, että saadaan suomalaiset liikkumaan?

16.58 **Työministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella iloinen siitä, että edustaja Harkimo otti tämän asian keskusteluun, koska vastasin välikysymyskeskustelussa esittämäänne kysymykseen, mutta olitte jo poistunut salista etkä ilmeisesti tähän päiväänkään mennessä ole kuullut vastaustani.

Eli siis hallitusohjelmassa on määritelty se, että muuttoavustusta korotetaan niin, että siitä työnantajan maksamasta muuttokorvauksesta henkilölle, joka muuttaa työn perässä uuteen työhön, puolet on jatkossa verovapaata. Tämä on myöskin ensi vuoden budjetissa linjauksemme. Työvoiman liikkuvuus tämän kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi on äärimmäisen tärkeää. Lisäksi tietenkin se, että meillä on suuri joukko työnhakijoita ja suuri joukko avoimia työpaikkoja, tarkoittaa sitä, että meidän täytyy satsata koulutukseen, muunto-, pika- ja täsmäkoulutukseen, ja tähänkin hallitus on seuraavassa budjetissa varannut resursseja.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys lapsimyönteisestä perhepolitiikasta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 28/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

Keskustelu

16.59 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Syntyvyys on laskenut jo kahdeksana vuonna peräkkäin, eikä kuluva vuosi näytä tuovan muutosta negatiiviseen kehitykseen. Tilastokeskus julkaisi maanantaina tuoreimman väestöennusteensa, jonka mukaan suomalaisten syntyvyys vähenee vielä vuosi sitten ennakoitua huomattavasti nopeammin. Viimeaikaiset lapsikielteiset kannanotot osoittavat selkeästi, että olemme todella kaukana lapsiystävällisestä yhteiskunnasta. Vaikka toki asia on monitahoinen ja poliittiset toimet ovat vain osa keinovalikoimia, asiaan on todella tartuttava. Tästä talosta tulee lähteä selkeä viesti, että jokainen syntyvä lapsi on äärimmäisen arvokas ja tervetullut yhteiskunnan jäsen.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Kysynkin asianosaiselta ministeriltä: onko hallituksella aikomus edistää lapsimyönteistä perhepolitiikkaa, ja jos on, niin mitkä nämä keinot ovat?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministerit Andersson ja Kiuru ovat molemmat valmiina. Andersson aakkosissa ensin.

17.00 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on jo ensimmäisessä talousarviossaan tekemässä useita lapsiystävällisiä ja lapsimyönteisiä päätöksiä.

Opetus- ja sivistystoimen osalta voin sanoa, että ensi vuoden budjetti tulee pitämään sisällään 350 miljoonan edestä panostuksia koulutukseen kaikilla koulutusasteilla — mukaan lukien erittäin tärkeitä panostuksia varhaiskasvatukseen, jolla palautetaan kaikkien lasten tasa-arvoinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen sekä pienennetään varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja yli 3-vuotiaiden osalta. Erittäin tärkeä päätös varhaiskasvatuksen laadun, lasten ja myöskin varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkökulmasta.

Sen lisäksi jatkuu myöskin yhteistyö sosiaalipuolen ja sivistystoimen osalta. Ja ensi vuonna on muun muassa tarkoitus käynnistää varhaiskasvatuksen ja neuvoloiden yhteistyötä vahvistava hanke.

17.01 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää edustaja Tanusta teidän kysymyksestänne. Se on aivan oikea tässä ajassa.

On todettava, että kyllä perheillä on haasteita. Taloudellisen puutteen ovat monet perheet tässä tunnustaneet. Suomessa elää 150 000 köyhää lasta, ja lapsiperheköyhyys on valitettavasti vieläkin sellaisella tasolla, että me emme voi millään tavalla hyväksyä sitä, että me joudumme sanomaan, että monet lapset eivät saa elämälleen sellaista alkua kuin mikä ylipäätään yhteiskunnassa pitäisi turvata. Siksi nyt on joukko toimia tehty nimenomaan lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi.

Mutta tämä syntyvyyden nostaminen ja perheiden kannustaminen siihen, että pyritään kohti toivottua lapsilukua, on erittäin tärkeitä, ja yhteiskunnalla on iso tehtävä myös luoda positiivista mielialaa siinä, että nuoret ihmiset haluavat perustaa perheen eivätkä pidä sitä riskinä vaan ilon ja onnellisuuden aiheena, niin kuin lapset tässä yhteiskunnassa ovat. Kyllä jokainen lapsi on rakas tässä yhteiskunnassa ja toivottu.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

4. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2018

Kertomus K 7/2019 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 1/2019 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2019 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Keskustelu

17.03 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan eduskunnan tilintarkastajien kertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2018.

Tarkastusvaliokunta on kuullut muun muassa tilintarkastajien puheenjohtajaa sekä instituutin johtajaa, ja tilintarkastajien kertomukset ovat jälleen niin sanotusti puhtaita, eli tilintarkastajilla ei ole huomautettavaa. Tarkastusvaliokunta toteaa, että tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti, ja mietinnössään valiokunta on kiinnittänyt huomiota myönnettyihin määrärahoihin ja niiden käyttöön sekä toiminnan kuluihin ja niiden muutoksiin. Ulkopoliittisen instituutin osalta ei ole nostettu esille erityiskysymyksiä, ja päätösehdotuksenaan valiokunta on ehdottanut, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomusten johdosta.

17.04 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tästä tilintarkastuskertomuksesta ei sinänsä ole suurempaa kommentoitavaa, koska se antaa niin sanotusti puhtaat paperit. Kaikki on toimitettu niin kuin pitää. Tilintarkastajilla ei ole huomautettavaa Ulkopoliittisen instituutin toimintaan. Noin 3,9 miljoonan euron menot viime vuonna, josta 2,5 miljoonaa euroa henkilöstökuluihin — eli henkilöstö ottaa luonnollisesti suurimman osan budjetoidusta rahasta, koska Ulkopoliittinen instituutti tekee tutkimusta.

Tulin valituksi Ulkopoliittisen instituutin neuvottelukunnan puheenjohtajaksi pari viikkoa sitten, ja tämä rooli, mikä Ulkopoliittisella instituutilla meidän yhteiskunnassamme on, on minun mielestäni tärkeä. Me tarvitsemme tällaisen riippumattoman tutkimuslaitoksen, joka vastaa meille ja tuo näkökulmia kansainvälisiin suhteisiin, EU-politiikkaan liittyen, ja tuo meille politiikoille tärkeää informaatiota, tietoa, poliittiseen keskusteluun ja käy myöskin debattia tiedotusvälineissä tuoden laaja-alaista näkökulmaa niin kauppaan, turvallisuuteen kun liikkuvuuteen liittyvistä ulkopoliittisista asioista. Kaiken kaikkiaan Ulkopoliittisella instituutilla on hyvä ja merkittävä rooli.

Toiminta jatkuu myöskin vakaana. Ulkopoliittinen instituutti sai valittua nyt uuden johtajan, ja hän aloittaa ensi vuoden alusta. Varmasti haasteita tulee riittämään myös tulevaisuudessa, ja tutkimussarkaa tulee riittämään. Tutkimusohjelma on nyt lyöty lukkoon aina vuoteen 2022 saakka, jonka jälkeen alkaa uusi ohjelmakausi ja alkavat uudet painotetut alueet, mihinkä tutkimusta ohjataan.

Rahoitukseen tietysti tilintarkastusraportinkin kohdentaa ja tarttuu. Vaikka viime vuonna rahoitus oli noin 3,9 miljoonaa euroa, niin nyt sekä valtion budjetoitu osuus tulee hie-

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

man kasvamaan että myöskin ulkopuolisen rahoituksen osuus tulee hieman kasvamaan — ja tämä on tietysti merkittävä asia, että meidän tutkimuslaitoksemme pystyy myös hankkimaan ulkopuolista rahoitusta tutkimustaan tekemään.

Kaiken kaikkiaan on hyvä, että Ulkopoliittinen instituutti pystyy tuomaan meille riippumatonta tietoa tulevaisuudessakin.

17.07 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunnassa asia oli ongelmaton, ja tilintarkastuskertomus on puhdas. Siinä suhteessa ei ollenkaan mitään moitittavaa, päinvastoin hyvin on asiat hoidettu. Se, mihin kiinnitin tässä toimintakertomuksessa huomiota, on se, että kun täällä tutkimuksessa on näitä instituutin painopistealueita käsitelty, niin siellä on EU:n ulkosuhteet, Venäjän ulkopoliittikka ja sisäinen tilanne ja kehitys, sitten Yhdysvallat ja Kiinan ulkopoliittikka, sitten poikkileikkaavana Euroopan turvallisuuskysymykset, ilmasto-, energiapolitiikka ja arktinen politiikka. Nämä ovat kaikki tärkeitä aiheita, ja kun ottaa huomioon sen, että instituutissa on noin 40 henkilöä töissä, joista tutkijoita on reilu 20, niin aivan koko maailmaa ei tietenkään voida tutkia.

Mutta kun neuvottelukunnan puheenjohtaja Savola tuossa viittasi siihen, että jatkossa voidaan tarkkailla niitä painopistealueita — näin ymmärsin — niin haluan nostaa Afrikan roolin tässä esille. Afrikka on nyt jäänyt tässä vähemmälle huomiolle. Ehkä pikkuisen sivuraiteelta se saattaa tulla sieltä, jos esimerkiksi Kiinan ulkosuhteita ja vaikutuskanavia mietitään, mutta suoranaisena tutkimuskohteena Afrikka ei ole. Euroopan näkökulmasta ja Suomen näkökulmasta Afrikka on kyllä alue, jota kannattaa tutkia monestakin syystä: ensinnäkin ilmastomuutos, toisena valtava väestönkasvu Afrikassa, muuttoliike ja sitten tietysti positiivisena piirteenä se, että Afrikka tarjoaa myös nousevia talouksia ja taloudellisia mahdollisuuksia niin Suomelle kuin Euroopallekin, eli Afrikan suhteen Suomessa tarvitaan myös tutkittua tietoa.

17.09 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on hyvä sanoa muutama sana Ulkopoliittisen instituutin toiminnasta. Viime vuosina ovat kansainvälistä politiikkaa hallinneet suurvaltasuhteiden kriisit ja huoli monenkeskisen sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen rapautumisesta. Myös meillä Euroopassa on tapahtunut paljon poliittisia muutoksia, ja kaikki nämä ovat heijastuneet myöskin Suomeen lisäten epävarmuutta. Tällaisessa tilanteessa laadukkaan tutkimus- ja ennakointitiedon merkitys korostuu. Ulkopoliittisen instituutin tehtävänä onkin tuottaa tätä korkeatasoista tieteellistä tutkimusta ja asiantuntemusta sekä Suomen sisäiseen keskusteluun ja päätöksenteon tueksi että myöskin sinne kansainvälisille areenoille. Kun minä luin tätä Ulkopoliittisen instituutin toimintakertomusta ja tilinpäätöstä, niin kyllä tulin vakuuttuneeksi toiminnan laadusta ja merkittävydestä, ja oli ilo lukea, että esimerkiksi julkaisuja hyödynnetään laajasti kansallisesti ja kansainvälisesti ja työstä on saatu myös erilaisia palkintoja ja tunnustuksia. Myös erilaisten seminaarien määrä on kiitettävä, ja instituutilla tuntuu olevan hyvä maine tasokkaana seminaarien järjestäjänä. Vaikuttaa siltä, että instituutissa työskentelee kansainvälinen, koulutettu ja innostunutkin henkilöstö.

Tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtajana voin antaa kiitosta myös siitä, että instituutissa hyvän hallintotavan mukaiset toimintamallit, ohjeet ja määräykset ovat vakiintuneita toimintaprosesseja ja esimerkiksi sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät niille säädetty edellytykset. Eli kaiken kaikkiaan Ulkopoliittinen instituutti ansaitsee kyllä suuret kiitokset.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

17.11 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tästä tilintarkastuskertomuksesta ei ehkä sen enempää, koska se todellakin antaa puhtaat paperit toiminnasta, mutta sinällänsä Ulkopoliittisen instituutin toiminnasta muutama sana.

Olen siinä neuvottelukunnassa nytten toista kautta, ja täytyy sanoa, että täällä edellä kollegat ovat nostaneet esille kehuja, joihin itsekkin voin yhtyä ja todeta, että todellakin tutkimustoiminta, erilaiset seminaarit, raportit, kuukausijulkaisut ja vastaavat ovat kyllä tasokkaita, ja mikä ehkä parasta, nämä monet tilaisuudet keräävät tavallisia kansalaisia. Tämä ei ole mitään elitististä touhua, ikään kuin jotain sfääreissä tapahtuvaa ulkopoliittista keskustelua, joka ehkä takavuosina meillä Suomessa tuntui olevan vain harvojen herkkua, vaan todellakin he ovat pystyneet näillä ajankohtaisilla ja asiaan osuvilla teemoituksilla ja näillä raporteilla nostamaan asioita keskusteluun ja tuomaan niitä nimenomaan kansalaisten äärelle. Siinä mielessä voi sanoa, että tämä työ on ollut kustannustehokasta ja laadukasta.

Tiedän, että noissa rekrytoinneissa on myöskin tällaisia nousevia kykyjä, jos näin voi sanoa, opiskelijoita, jotka ovat tehneet hyviä väitöskirjatutkimuksia ja muita, pystytty nostamaan sinne tutkijoiksi, ja tämä on varmasti antanut myöskin kannuksia sitten eteenpäin monille tutkijoille.

Se, miten Ulkopoliittisesta instituutista sitten tuli osa eduskuntalaitosta, perustui juhlapäätökseen, joka 2006 eduskunnan juhlavuonna tehtiin. Muistan niitä keskusteluja: Silloin kuviteltiin, että tämä on nyt tämmöinen jonkunlainen EU-propagandakoneisto, joka tuodaan nyt sitten tänne parlamentin alaisuuteen ja sillä sitten lähdetään ohjailemaan keskustelua. Todellakin se oli aika hurjaa se pyörytys, mitä silloin käytiin tämän juhlapäätöksen ympärillä, ja oli aika kummallisia ajatuksia siitä, mitä tämä Ulkopoliittinen instituutti tulisi tekemään. Mutta voi sanoa, että nämä vuodet ovat osoittaneet, että tämä paikka, tämä sijoitus nimenomaan eduskuntalaitoksen yhteyteen on ollut oikea ja se on antanut näihin asioihin sellaista perspektiiviä ja syvyyttä, jota myöskin sitten eduskuntalaitos on pystynyt monella eri tavalla hyödyntämään.

Voi sanoa, että nämä viime vuodet Teija Tiilikaisen johdossa ovat olleet kyllä instituuttia erinomaisesti eteenpäin luotsaavia, ja hänelle suuri kiitos siitä, mitä hän on näitten vuosien aikana tehnyt. Nyt sitten uusi johto aloittaa ja vie varmasti instituuttia edelleenkin eteenpäin ja hyvään suuntaan.

Tosiaankin kyllä Suomen eduskuntalaitos tämän tyyppisen oman tutkimuslaitoksen ansaitsee ja tarvitsee, ja tällä tavalla pystymme sitten hyödyttämään koko kansakuntaa näillä erilaisilla tutkimustiedoilla ja myöskin näillä ajankohtaisilla raporteilla.

17.14 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista kuulla, että tällaista epäiltiin joskus, että tästä instituutiosta voisi tulla jonkinlainen EU-propagandakoneisto, koska omasta näkökulmastani se näyttää juurikin sellaisena tänäkin päivänä. En ole ollenkaan vakuuttunut Ulkopoliittisen instituutin tämän hetken toiminnasta. Sen sijaan, että se tuotaisi puolueetonta tietoa päätöksenteon tueksi, niin se vaikuttaa enemmän olevan itse itsenäinen poliittinen toimija, joka haluaa ohjata keskusteluja johonkin tiettyyn suuntaan. Erityisesti tämä tietysti liittyy väistyvän johtajan henkilöön. Hän on profiloitunut poliittisesti hyvin voimakkaasti, mutta myös monet muut tutkijat ovat ulostuloillaan tehneet itsestään enemmän poliittisia keskustelijoita kuin puolueettomia tutkijoita.

Sitten tämä vaikuttavuus: Jos meillä on 20 tutkijaa palkattuna, mutta on vaikea nimetä mitään konkreettista asiaa, mitä tämä kyseinen taho on saanut aikaan, niin mitä näille verorahoille saadaan vastineeksi? Henkilöstöongelmista kyseisellä taholla on puhuttu jo jul-

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

kisuudessakin. Tämä kaikki ei herätä minkäänlaista luottamusta. Edellytänkin, että neuvottelukunta puuttuu jatkossa näihin ongelmiin ja antaa meille vastinetta budjettirahoille. Valitettavasti joudun toteamaan, että nämä neuvottelukunnan jäsenten äskeiset puheenvuorot eivät myöskään luo luottamusta siihen, että näihin ongelmiin tullaan puuttumaan tai että niitä edes otettaisiin vakavasti.

17.16 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tietysti neuvottelukunnan roolinahan on olla viestinviejä täältä eduskunnasta Ulkopoliittiseen instituuttiin päin, niin tutkijoille kuin hallitukselle, ja mikäli näitä huolia on, niin ilman muuta me niitä eteenpäin välitämme. Perussuomalaisillakin on oma edustaja tässä neuvottelukunnassa, edustaja Antikainen, joka erinomainen edustaja teidän riveistä onkin, joten voitte myös omassa puolueessanne suoraan saada tuotua sitä viestiä neuvottelukunnan pöydän ääreen.

Mutta, herra puhemies, edustaja Kiuru nosti esiin tutkimusohjelmat tällä tutkimuskaudella, joka siis on alkanut jo ennen tämän neuvottelukunnan aloittamista. On keskitytty kolmeen osa-alueeseen: Euroopan unionin tutkimusohjelmaan, EU:n itäiseen naapurustoon sekä Venäjään ja kolmantena globaaliin turvallisuuspolitiikkaan, jossa tietysti luonnollisena osana ovat transatlanttiset suhteet. Suhteet Yhdysvaltoihin päin ovat keskeisessä roolissa. Kaikki kolme ovat hyvin ajankohtaisia, tärkeitä ja niitä, mitä esimerkiksi Euroopassa ja kyselytunnillakin keskustelu toi esille. Meillä on tapahtumassa aika iso myllerrys Euroopassa niin brexitin suhteen kuin sisäisten neuvotteluiden suhteen oikeusvaltiokehityksestä, rahoituksesta ja niin edelleen, joten siihen pitääkin olla panostusta. Tietysti luonnollisena osana naapurimaastamme Venäjästä, missä tapahtuu jatkuvasti, ja menneitten vuosien asioista, mitä on Ukrainan suhteen tapahtunut, me tarvitsemme myöskin sitä tietoa, kuinka Venäjä kehittyy meidän naapurinamme ja luonnollisesti kuinka me pystymme sitä tutkimustietoa hyödyntämään siinä, että voimme niitä suhteitamme sinne parantaa — puhumattakaan globaalista yhteistyöstä Yhdysvaltoihin päin. Yhdysvallat on kuitenkin se mahti maailmalla niin kaupallisesti kuin sotilaallisesti, ja heidän ajattelutapaansa meidän on hyvä myöskin tuntea ja analysoida.

Mutta sitten tähän Afrikka-politiikkaan. On aivan oikein, että nyt nostetaan tässäkin keskustelussa esiin niitä tutkimusosa-alueita, mitä halutaan viedä eteenpäin. Valmistelussa on kaiken aikaa seuraava tutkimuskausi, ja Afrikka on varmasti yksi niistä keskeisistä asioista, jotka vaikuttavat koko Eurooppaan mutta vaikuttavat myös Suomeen. Se valtava paine siirtolaisten määrään, joka sieltä Eurooppaan olisi tulossa, se miljoonien ihmisten epävarmuus tulevaisuudesta ja se, kuinka sitä Afrikan omaa kehitystä siellä pystyisi tukemaan sillä tavalla, että sieltä ei tarvitsisi muualle lähteä — siltä osin varmasti tarvitaan meille myöskin tutkittua tietoa. Vien kyllä nämä terveiset ainakin omalta osaltani vakavasti, että tämä voisi olla yksi tutkimusalue, mahdollisesti näitten lisäksi, mutta ainakin yhtenä osana tätä kokonaisuutta.

17.19 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Erityisen vahvana turvallisuuspolitiikan asiantuntijana tunnettu edustaja Savola käytti tässä edellä hyvän puheenvuoron, ja varmasti on painavia perusteita sille, että tässä neuvottelukunnan jäsenet ovat ottaneet esille myös tätä Afrikka-painotusta, joka tällä hetkellä tuntuu olevan Suomenkin hallituksen erityinen mielenkiinnon kohde. Kun neuvottelukunnan jäsenet ovat tässä nyt avanneet näitä ulkopoliittisen instituutin tutkimussuuntia, niin haluan nyt tässä keskustelussa kuitenkin muistuttaa Suomen sijainnista keskellä Euroopan arktista aluetta. Tämä arktisen alueen ky-

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

symysten tutkimus on varmasti kuitenkin meidän ympäristössämme sellainen erityisen relevantti kysymys. En yhtään halua väheksyä sitä, etteikö vaikkapa Afrikka ole tärkeä tutkimuskohde, ja Suomen yhdessä eurooppalaisten kumppaneiden kanssa tulee tietysti vaikuttaa juuri niistä lähtökohdista, joita tuossa edustaja Savolakin otti esille, jotta Afrikan kehitystä voidaan viedä oikeaan suuntaan myös Euroopan näkökulmasta. Mutta jotta Suomi on vahva, jotta Eurooppa on vahva, niin mielestäni meidän tulee täällä omalla kotialueellamme ymmärtää niitä ilmiöitä, joita tapahtuu, kyetä tarttumaan niihin mahdollisuuksiin, joita Euroopan arktinen alue myös Suomen näkökulmasta avaa, ja tässä mielessä, kun täällä on tosiaan sekä neuvottelukunnan jäseniä kuulemassa että varmasti sitten tuolla Ulkopoliittisessa instituutissakin seurataan tätä keskustelua, niin haluan tämän puheenvuoron käyttää sen tärkeydestä, että näiden pohjoisten alueitten ja arktisten alueitten merkitys myös havaitaan ehkä vähän painavammin kuin mitä tässä mietinnössä nyt — toki tämä on tarkastusvaliokunnan mietintö asiasta — ja ihan tässä keskustelussakin on tehty.

17.21 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kehottaisin edustaja Mäkelää osallistumaan näihin erilaisiin seminaareihin, mitä Ulkopoliittinen instituutti järjestää, koska itse olen kyllä havainnut sen, että ne ovat moniäänisiä, elikkä siellä todellakin voi olla hyvinkin vastakkaisia näkemyksiä aiheen ympäriltä, ja nimenomaan tällaisillahan on tarkoitus koota erilaisia näkemyksiä aihepiiristä ja saada keskustelua aikaiseksi, ja siinä mielessä en ihan ymmärtänyt, kun totesitte, että jollakin tavalla näillä tutkimustuloksilla pitäisi pyrkiä johonkin tiettyyn päämäärään: nimenomaan sehän olisi juuri sentyyppistä vääränlaista vaikuttamista, jos ajatellaan, että on joku päämäärä, johon sitten tutkimustuloksia lähdetään vääntämään, jotta ne soveltuisivat siihen päämäärään. Kyllähän tarkoitus on nimenomaan, että tieteellinen tutkimus on moniäänistä ja siellä tulee erilaisia näkemyksiä asioitten ympäriltä esille. Tietenkin nämä tutkijat varmasti jokainen käyttävät ääntänsä siinä tutkimustiedeyhteisössä ja ovat siinä vapaita sen tekemään, ei heitä ole sillä tavalla suitsittu, ja heidän kanssaan voi olla samaa mieltä tai eri mieltä. Itse olen kyllä kokenut, että Ulkopoliittisella instituutilla on varsin tasapainoinen lähestymiskulma ollut eri asioihin, ja on uskallettu ottaa... Ajatellaan nyt vaikkapa näitä Venäjä-kysymyksiä tai vaikkapa Krimin kriisiä ja kaikkea sinä aikana — heti välittömästi oli myöskin näistä aiheista seminaari ja briefing papereita ja vastaavia, jotka olivat sitten keskustelussa, ja niitä jaettiin sitten eteenpäin. Niin että siinä mielessä itse olen kyllä tämmöisenä, voisiko sanoa, EU-liittovaltiokehityskriittisenä kokenut, että Ulkopoliittisessa instituutissa nimenomaan on pyritty aika monipuolisesti lähestymään aihealuetta — vaikkapa EU:n kehitystä — ja tuomaan juuri niitä erilaisia näkökulmia siihen, mihin suuntaan tässä ollaan menossa, mihin suuntaan kenties pitäisi olla menossa ja mihin suuntaan ei. Ja siinä mielessä en tunnistanut tästä edustaja Mäkelän puheenvuorosta Ulkopoliittisen instituutin, voisiko sanoa, käyttäytymistä, että se olisi tämäntyyppistä.

Mutta todellakin, kaikki nämä tilaisuudet ovat avoimia kaikille, joten ei muuta kuin jokainen seuraamaan niitä ja ottamaan sitten kantaa siltä pohjalta, kun on asioihin tutustunut. Ja todellakin perussuomalaiset istuvat siellä neuvottelukunnassa ihan niin kuin kaikki muutkin puolueet ovat edustettuina.

17.23 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäkelä otti esille tämän vaikuttavuuskysymyksen, ja sitä tietysti sopii aina pohtia, kun rahaa laitetaan erilaisiin hankkeisiin tai erilaisille organisaatioille. Kun tutkimuksista puhutaan, niin vaikuttavuuden

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

mittaaminen on tietysti haastavaa. Mittanauhalla voidaan mitata sitä, kuinka monta senttimetriä, palstamillimetriä on tullut tekstiä. Se on se määrällinen, mutta se laadullinen puoli on vaikeampaa. Näitä määrällisiä tavoitteita on tässä Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessakin kerrottu: Julkaisujen määrästä kerrotaan. Kerrotaan instituutin tutkijoiden kotimaisesta medianäkyvyydestä, kuinka paljon heitä on eri tiedotusvälineissä lainattu, miten heitä on käytetty asiantuntijoina valtionhallinnossa ja erilaisissa seminaareissa. On viitattu Kultaranta-keskusteluihin, ja sitten on vielä näiden tieteellisten kirjojen määrä. Aina voi pohtia myös siitä näkökulmasta, että jos näitä ei olisi, niin mikä taho tai mikä tieto korvaisi tämän tiedon, joka nyt on käytettävissä. Mittaaminen on erittäin vaikeaa. Varsinkin kun mennään perustutkimuksen puolelle, niin se mittaamisen haaste on aina olemassa.

Itse olen käyttänyt tutkijoiden osaamista eduskuntatyössäni apuna, ja apua on tullut hyvinkin nopeasti, kun on vaan ymmärtänyt kysyä ja on tiennyt, että tällainenkin laitos on olemassa. Sieltä on tutkittua tietoa ja näkemystä saanut oman työn tueksi.

Olettaisin, että voisi esimerkiksi Mäkelää kiinnostaa tällainen hanke, joka päättyy tämän vuoden joulukuussa ja jossa tutkimushankkeena on terrorismin torjunnan ulkoiset ulottuvuudet. Tuloksia saadaan joulukuussa.

Eli kyllä nämä ovat sellaisia asioita, jotka liittyvät Suomen turvallisuuteen ja tulevaisuuteen hyvin tarkasti, ja niitä kannattaa seurata tarkkaan.

17.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on erittäin hyvä, että Ulkopoliittinen instituutti on täällä eduskunnan yhteydessä, sillä ennakoitietiedon tuottaminen on välttämätöntä, jotta pystymme luomaan sekä kielteisiä että myönteisiä skenaarioita tulevaisuudesta, myöskin kansainvälisistä suhteista ja kansainvälisestä tilanteesta. Meidän päättäjien tehtävänä on sitten toimia niin, että nämä kielteiset skenaariorit eivät toteudu, ja toisaalta niin, että toimimme niitä myönteisiä skenaarioita tukien.

Totta kai me olemme hyvin pieni maa globaalisti, mutta juuri sen takia tällainen tutkimus- ja ennakoitietiedon tuottaminen on meidän vahvuutemme ja valttimme, koska niin kuin tästä kertomuksesta voi lukea, niin me tulemme hyvin kuulluiksi nimenomaan sen laadukkaan tutkimustiedon kautta ja sen avulla. Meitä halutaan kuulla ja meidät halutaan keskusteluun mukaan.

Ulkopoliittisen instituutin tutkimus tuo esille minun mielestäni nimenomaan moniäänisyyden ja erilaiset mahdolliset skenaariorit. Minun mielestäni tämä ei ole vain yhden mielipiteen pakkosyöttöä. Tässä asiassa olen edustaja Essayah'n kanssa aivan samaa mieltä, että siellä on erityisen paljon moniäänisyyttä ja monenlaisia erilaisia mielipiteitä.

17.27 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Itselläni ei ole myöskään tähän varsinaiseen tilintarkastuskertomukseen sinänsä huomautettavaa, mutta nämä erilaiset aihealueet ovat nousseet nyt esille, ja itse ajattelen, että jos ajattelee ylipäätänsä Suomen ulkopoliitiikkaa ja sen osaamista, niin se on perinteisesti painottunut aika vahvasti tällaiseen perinteiseen kansainväliseen politiikkaan, mutta sitten kun mennään ulkopoliitiikan ja talouspolitiikan väli- maastoon, tällaisiin kysymyksiin, mitkä kytkevät nämä kaksi, niin silloin ainakaan sellaista syvälle luotaavaa analyysia ei ole liikaa ollut. Tässä näkisin, että on tarve käsitellä näitä asioita nimenomaan suomalaisesta perspektiivistä, koska nykyäänhan talouspolitiikka on vahvasti ulkopoliitiikkaa ja toisaalta ulkopoliitiikka myös talouspolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Olen myös ollut näissä erilaisissa Ulkopoliittisen instituutin tilaisuuksissa tässä ihan viime aikoina, missä on käsitelty aika tällaisia isoja, megaluokan teemoja, ja ainakin näissä seminaareissa, mielenkiintoisissa tilaisuuksissa, on aika hyvin onnistuttu tuomaan just talouden ja ulkopoliitiikan ajattelua yhteen. Nyt varmasti seurataan tätäkin lähetystä, ja haluan vain viedä terveiset, että tässä on markkinarako.

17.28 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tähän keskusteluun viitaten nyt vain: nämä tutkijat ovat nimenomaan riippumattomia — riippumattomia tutkijoita, joiden tarkoituksena on tuoda erilaisia näkökulmia näihin, puhuttiin nyt sitten vaikka EU-politiikasta, mitä sen sisällä tapahtuu. Heidän tehtävänsä on tutkia ja tuoda sitä tietoa, ja me sitten itse kukin analysoimme sen tiedon ja tuomme ne omat näkökulmamme siihen keskusteluun. Mutta ei heidän tehtävänään ole olla poliittisia toimijoita, joilla on ehdoton totuus, vaan he tuovat sitä tietoa meidän käyttöömmekä ja me pystymme sitä sitten hyödyntämään, puhutaan sitten EU:sta, Venäjästä, Kiinasta tai transatlanttisista suhteista ja niin edelleen, ja hyvä niin.

Edustaja Autolle arktisesta politiikasta vain sen verran, että tämä on Ulkopoliittisen instituutin useissa tutkimuksissa ollut mukana ja arktinen aluehan korostuu erityisesti turvallisuustekijänä, koska suurvaltapoliitikassa, jos otetaan Yhdysvaltain intressit huomioon, otetaan Venäjän intressit huomioon tai otetaan Kiinan intressit huomioon, hyvin paljon painopistettä on nostettu pohjoiseen arktiselle alueelle, ja jos jonkun niin meidän Suomen tuleekin olla kyllä hyvinkin valveutunut ja hereillä siinä, mitä siellä tapahtuu. Ja kyllähän me sitä omassa ulkopoliitikassamme ja politiikassamme olemmekin nostaneet esille aina ylintä johtoa myöten, tasavallan presidentistä lähtien, ja uskon, että Valkoisessa talossakin nämä arktiset kysymykset olivat eilen vahvasti tapetilla.

Mutta jos tähän arktiseen politiikkaan, niin kuin näihin muihinkin tutkimusosa-alueisiin, on jotain täsmennettävää, mitä pitäisi Ulkopoliittisen instituutin tutkia, niin ilman muuta me neuvottelukunnan jäsenet sitä viestiä viemme, ja siihen sitten pyritään ohjaamaan tutkimusta niin, että nämä riippumattomat, hyvät tutkijat sitten keskittyisivät johonkin, jos eduskunnalla erityistä tiedonhalua on.

17.31 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kiitän vielä edustajia valistuksesta liittyen Ulkopoliittisen instituutin toimintaan. Mutta haluan tuoda esiin sellaisen näkökohdan, että toivon mukaan tässä mainitussa terrorismitutkimuksessa, jonka edustaja Kiuru taisi tuoda esiin, olisi nyt ainakin vaihtunut tutkija sitten vuoden 2015, kun osoittautui, että Ulkopoliittisen instituutin vanhempi tutkija julkaisi UPin sivuilla blogin, jossa kertoi, että on täydellistä satua, että pakolaisten joukkoon saattaisi olla soluttautunut terroristeja ja että tämä olisi itse asiassa Isisin salaliittoteoria, jolla pyritään lietsomaan Euroopassa pakolaisvastaisuutta. No, sitten historiaa tuntien me tiedämmekin, että Pariisissa jysähti ihan parin kuukauden kuluttua tämän kyseisen blogin julkistamisesta. Eli viesti on se, että selvänäköjoutä sinne tutkijoiksi ei tarvita mutta ei myöskään pödynpuhujia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 7/2019 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

5. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2018

Kertomus K 12/2019 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 1/2019 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 1/2019 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Keskustelu

17.32 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Nyt tuolta laajemmilta ulkopoliittikan kentiltä tähän lähemmäksi Pohjoismaita ja naapurustoa. Pohjoismaathan ovat tietysti meidän tärkein kumppanimme, ehkä joskus jopa kilpakumppanimme, ikään kuin sisaruksemme, jonka kanssa tehdään yhteistyötä joka sektorilla.

Kun ulkoasiainvaliokunnassa mietintöä valmisteltiin, niin halusimme nostaa esiin tässä kertomuksessa jo moneen kertaan ilmi tuodun ulko- ja turvallisuuspolitiikan sektorin. Ennen kaikkea se on se, mitä nyt olemme halunneet pitää ja mitä viime vuonnakin on Pohjoismaiden neuvostossa pidetty esillä. Perinteisestihän on ollut ennen kaikkea Suomen ja Ruotsin välinen yhteistyö, ja se on tästä jo kehittynytkin, mutta kuten kertomuksesta käy ilmi, niin myöskin Norja ja Tanska ovat olleet entistä kiinnostuneempia puolustusyhteistyön kehittamisestä.

Tähän liittyen on myös nostettu esiin kokonaisturvallisuus, ja haluaisin korostaa vielä sisäistä turvallisuutta: sitä, mitä jokainen meistä kokee omassa arjessamme ja mitä täällä Pohjoismaissa tapahtuu, millä tavalla me pystymme entisestään kehittämään yhteistyötä naapurimaidemme kanssa.

Tärkeä tehtävä Pohjoismaiden neuvostolla on ollut ja tulee aina olemaan rajaesteiden purkaminen ja siihen liittyen vielä se, millä pysytään ennaltaehkäisemään rajaesteiden syntymistä. On monessa kohtaa huomattu, että Suomessa ministeriöiden välinen yhteistyö toimii paremmin, ja uskon, että monella muulla Pohjoismaalla olisi opittavaa meiltä siinä, millä tavalla pystyttäisiin entisestään kehittämään tätä rajaesteyhteistyötä ja huolehtimaan siitä, että ministeriöt paremmin puhuvat toistensa kanssa.

Haluan tähän loppuun todeta, arvoisa puhemies, että näinä epävakaina aikoina tärkeää on ennen kaikkea, että kumppanuuksia ja yhteyksiä haetaan myöskin läheltä. Meidät tunnetaan hyvinvoinnistamme, myöskin ennakkoluulottomuudesta, avoimuudesta, tasa-arvosta. Pohjoismaat ovat arvostettu joukko niin Euroopassa kuin muuallakin maailmassa, ja siksi meidän pitää entistä vahvemmin huolehtia siitä, että me muodostamme yhteisiä tavoitteita ja ajamme niitä läpi myöskin laajemmalla agendalla kuin ainoastaan Pohjoismaiden neuvoston piirissä.

17.34 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Olemme monin tavoin riippuvaisia muista Pohjoismaista ja toisaalta he myös sitten meistä. Edustaja Ovaska ansiokkaasti jo tuossa toikin esille yhteistyötämme turvallisuuspolitiikassa.

Pohjoismaiden neuvoston tavoitteena on alusta alkaen ollut yksittäisten kansalaisten ja myös yritysten, tavaroiden ja pääoman liikkuvuuden helpottaminen Pohjoismaiden välillä.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Kun maailma yhä kansainvälistyy ja käy monimutkaisemmaksi, niin tämän yhteistyön merkitys korostuu, ja siksi on hyvä, että nyt hetken viivähdämme tämän aiheen äärellä. Kertomusvuonna Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmän puheenjohtaja Katri Kulmuni nosti esille ja painotti erityisesti elinkeinoelämän rajaesteiden purkamista. Tälle on tarvetta, ja on tärkeää, että yrityselämän edellytyksiä sujuvoitetaan, koska se palvelee meitä suomalaisia mutta myös sitten muita Pohjoismaita.

Nyt, kun olemme tänäänkin keskustelleet hoitajien saatavuudesta, on mielestäni erityisen tärkeää kiinnittää huomiota myös siihen, miten me saamme meidän hoitajat pysymään täällä kotimaassa, jotta he eivät lähde, niin kuin moni on lähtenyt esimerkiksi työolojen vuoksi, vaikkapa Norjaan töihin.

Suomi on monessa esimerkillinen, mutta kyllä joissakin asioissa voimme ottaa mallia myöskin muista Pohjoismaista, esimerkiksi juuri siinä, miten järjestämme meidän hoitajien työolot, ja vaikkapa Norjasta voisimme ottaa myöskin aluepolitiikassa mallia siinä, että ottaisimme esimerkiksi liikenteen verotuksessa erilaisia kannustimia siihen, että meillä koko maassa on hyvä elää, yrittää ja tehdä työtä. Se palvelee myös pohjoismaista yhteistyötä. Niin kuin tiedämme, niin meillä Haaparannan—Tornion-raja on hyvin vilkas kaupankäynnin ja yrityselämän kannalta.

17.37 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Keskustelemme erittäin tärkeästä teemasta, kun saamme keskustella pohjoismaisesta yhteistyöstä. Toki tässä meidän oman Pohjoismaiden neuvoston valtuuskuntamme kertomuksessa on hyvin tuotu esiin se, minkä ulkoasiainvaliokunta mietinnössäänkin toteaa, että turvallisuusyhteistyö on tiivistynyt voimakkaasti viime vuosina — ja hyvä näin, se on Suomen etu. Turvallisuusyhteistyössä korostuu myös hybridiuhkien torjunta, joka varmasti vuoden 2014 tapahtumien jälkeen on kasvanut aivan erityisen merkittäväksi teemaksi, ja tässä varmasti Pohjoismailla on paljon toisilleen annettavaa, että pystymme niin yhdessä kuin jokainen tahoillamme parantamaan valmiutta näiden uhkien torjuntaan.

Arvoisa puhemies! Elämme mielenkiintoisia aikoja Euroopan yhdentymisen historiasa, kun elämme jo lokakuuta ja on vielä täysin epäselvää, onko Iso-Britannia todella eroamassa Euroopan unionista tässä lähimmän kuukauden sisällä. Käypä tässä Britannian EU-erossa lopulta kuinka hyvänsä, niin pohjoismaisen yhteistyön tiivistämiselle on tilausta. Mutta aivan erityistä tilausta sille on tietysti tilanteessa, että Britannia eroaisi EU:sta, ja siihen liittyy varmaan kaksi eri näkökulmaa: Toisaalta Britannia on keskeinen Euroopan turvallisuusympäristöön vaikuttava sotilasvoima, ja tässä mielessä Britannian kanssa tehtävän yhteistyön osalta on hyvä, että Pohjoismaat voivat hakea myös yhteistä linjaa riippumatta kansallisista erityispiirteistä puolustusratkaisuissa. Mutta toisaalta Britannian mahdollinen EU-ero jättäisi Euroopan unionin sisälle merkittävän aukon sen kaltaisille painotuksille, joita Suomi on perinteisesti edustanut, ja varmasti olisi erityisen tärkeää Ruotsin ja Tanskan entistä vahvempi yhteen sitominen niissä teemoissa, joita Suomi perinteisesti on pitänyt tärkeänä ja joiden osalta uskon, että Ruotsi ja Tanska voitaisiin kyllä saada kannallemme, ja totta kai myös Norja Eta-maana on keskeisesti riippuvainen siitä, mitä EU:ssa päätetään. Siinä mielessä pohjoismaisen yhteistyön tiivistäminen tässä tilanteessa ja vaikuttaminen EU:hun tällaisena erittäin merkittävänä kehitysaikana on todella tärkeää, kun tähän mahdolliseen brexitin jälkeiseen aikaan varaudutaan ja ollaan juuri käymässä EU:n rahoituskehysneuvotteluja ja toisaalta uudistetaan yhteistä maatalouspolitiikkaa, joka on tietysti EU:ssa tärkeä.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Arvoisa puhemies! Tässä edellä tosiaan edustajat Ovaska ja Aittakumpu, jotka ovat hyvin tähän teemaan perehtyneitä edustajia ja muutenkin taitavaksi tunnettuja, puhuivat hyvin rajaesteiden purkamisesta ja toisaalta jo niiden ennalta ehkäisemisestä, että lainsäädäntöprosesseissa ei niitä muodostuisi. Tämä on erittäin tärkeää työtä, ja tässä varmasti meillä kaikilla on yhteinen tahtotila vaikuttaa pohjoismaisiin kumppaneihimme niin, että näitä rajaesteitä ei muodostuisi ja jo aiemmin muodostuneita purettaisiin.

Lisäksi haluan tässä yhteydessä, arvoisa puhemies, korostaa rajaneuvonnan resurssien tärkeyttä. Koska näitä rajaesteitä on olemassa ja tietysti ihan kieli- ja kulttuurieroista johtuvia luonnollisiakin eroja löytyy, niin on tärkeää, että rajaneuvonta on resursoitu riittävästi, jotta yritykset ja ihan yksittäiset ihmisetkin voivat sitten apua saada niihin käytännön kysymyksiin, joita arjen yli rajat menevässä toiminnassa nousee. Tämä on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Minusta Pohjoismaiden erityisen tärkeä tehtävä olisi nyt nostaa eurooppalaisessa keskustelussa nämä arktiset kysymykset entistä paremmin esiin. Tässä tietysti Pohjoismaat ovat sillä tavoin vähän eri asemassa, että vaikka kaikki olemmekin Arktisen neuvoston jäsenmaita, niin siellä toki Tanska, joka Grönlannin kautta kokee olevansa hyvin keskeinen toimija arktisella alueella — jota tietysti onkin — on ehkä perinteisesti painottanut hieman erilaista Jäämeren rantavaltioitten yhteistyön tärkeyttä, kun taas Suomi ja Ruotsi — molemmat varsin arktisina maina, mutta kuitenkin emme ole näitä Jäämeren rantavaltioita — ehkä ovat painottaneet vähän erilaisia kysymyksiä. Mutta kun tiedämme sen, kuinka valtava, kasvava merkitys arktisella on, niin on todella tärkeää, että toivottavasti Suomen hallitus saa myös muut Pohjoismaat sitoutumaan tähän arktiseen teemaan.

Täällä on tänään jo käyty keskustelua siitä, kuinka Afrikka on nouseva teema, ja Suomen hallitus on monessa yhteydessä painottanut tätä Afrikka-kysymystä. Suomen hallitus on iloinnut siitä, että tulevalle EU-komissaarillamme on Afrikka-salkku, ja niin edelleen. Tämä on varmasti sinänsä tärkeää, mutta se ei saa olla pois siitä, että meillä on vahva keskittyminen arktisiin kysymyksiin, koska Suomi on ja pysyy keskellä Euroopan arktista aluetta, ja silloin ne kysymykset, jotka täällä ovat ajankohtaisia, ovat meille niitä kaikkein keskeisimpiä.

Arvoisa puhemies! Lapin kauppakamari on arvioinut, että täällä Euroopan arktisella alueella investointipotentiaali on 195 miljardia euroa tuleville vuosikymmenille, ja Lapin kauppakamarin arvio on, että seuraavan viiden vuoden aikana Euroopan arktisella alueella lähtee investointeja liikkeelle 23,5 miljardilla eurolla. On tietysti selvää, että näitten investointien toteutumiseen vaikuttavat talouden suhdanteiden kehittymiset, mutta on tärkeää ymmärtää tämä asioiden mittasuhte. Tämä on valtava potentiaali suomalaiselle elinkeinotoiminnalle.

Arvoisa puhemies! Kun minulta usein kysytään, että no, edustaja Autto, mitä se arktinen osaaminen sitten on, niin olen kysyjille vastannut, että kun raaputetaan siitä arktisesta se t-kirjain pois, niin se on arkista osaamista, sitä, mitä me suomalaiset osaamme, että näissä vaativissa olosuhteissa, joissa täällä pohjoisessa toimimme, yhteiskunta toimii, meillä on infrastruktuuri joka toimii, energiahuolto joka toimii, asuminen, joka on tasokasta ja vastaa niihin tarpeisiin, joita meillä täällä on. Tässä mielessä se, että kun vaikka Pohjois-Norjaan investoidaan suuriin energiahankkeisiin, niin se ei tarkoita sitä, että siellä välttämättä tarvitsee olla edes suomalaisia energia-alan toimijoita investoimassa. Sinne tarvitaan teitä, sinne tarvitaan rivitaloja, sinne tarvitaan vaikkapa sähkönsiirtoyhteyksiä, [Puhe-

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

mies koputtaa] joissa suomalaiset toimijat voivat olla urakoimassa, joissa meillä on se arkinen osaaminen hallussamme.

Arvoisa puhemies! Tässä mielessä tässä on suuri mahdollisuus Suomelle, ja tätä meidän pitäisi nyt enemmän painottaa myös pohjoismaisessa yhteistyössä.

17.46 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan nykyisenä jäsenenä ja sen alaisen Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan jäsenenä haluan sanoa muutaman sanan neuvoston viime vuoden vuosikertomuksen äärellä.

Pohjoismaiden neuvosto perustettiin 67 vuotta sitten parlamenttien ja hallitusten väliseksi yhteistyöelimeksi. Toisen maailmansodan jälkeen haluttiin tiivistää yhteistyötä Pohjoismaiden välillä. Tarve ei ole ollenkaan vähentynyt tänä epävarmana ja epävakana aikana. Turvallisuusyhteistyö on tiivistynyt, kuten edustaja Autto edellä hienosti kuvasi. Neuvosto vaikuttaa hallituksiin tekemällä erilaisia ehdotuksia, suosituksia ja kysymyksiä ja antamalla lausuntoja asioista, joista on pohjoismaista hyötyä koko pohjoiselle alueelle. Tarkoituksena on kehittää pohjoismaista yhteenkuuluvuutta, lisätä pohjoismaista osaamista ja kilpailukykyä ja vahvistaa Pohjoismaiden kansainvälistä vaikuttavuutta.

Vuonna 2018 neuvosto antoi tärkeitä suosituksia hallituksille. Nostan kaksi esimerkkiä, jotka liittyvät sisäiseen turvallisuuteen, josta edustaja Ovaska jo edellä puhui: Suositus 8 kokonaisuun puolustuksesta sekä valmius- ja huoltovarmuussuunnittelusta suosittelee hallituksille, että ne tutkivat, miten Pohjoismaiden puolustusvoimien ja poliisiviranomaisten välistä yhteistyötä voidaan kehittää ja että ne selvittävät, miten Pohjoismaiden kansalaisten kriisitietoutta voidaan parantaa Pohjoismaiden yhteistyön avulla — edelleen ajankohtainen suositus. Toinen on vaarassa olevien opiskelijoiden tukemisesta annettu suositus, jossa Pohjoismaiden neuvosto suosittaa, että selvitetään, voitaisiinko Students at Risk -ohjelma ottaa käyttöön kaikissa Pohjoismaissa.

Suomen valtuuskunta on kertomusvuoden aikana käynyt vuoropuhelua ministerien, viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Yhteistyössä on voimaa. Voimme oppia toisiltamme, kuten edustaja Aittakumpu edellä kertoi. On hyvä, että valtuuskunta nosti nämä rajaesteet esiin, kun se on käynyt erityisesti näitten ministereitten kanssa keskustelua ja vuoropuhelua. Näiden rajaesteiden poistaminen ja vapaan liikkuvuuden lisääminen ovat edelleen meille tärkeitä asioita, jotka etenevät hitaasti, mutta varmasti. Myös turvallisuuskysymysten esillä oleminen on ollut merkittävää. Neuvosto jatkoi aktiivista työtään myös kansainvälisillä areenoilla ja teki läheistä yhteistyötä myös alueen muiden parlamentaaristen järjestöjen kanssa, ja siihen on liittynyt myöskin keskustelua tästä arktisesta alueesta ja sen merkityksestä.

Arvoisa puhemies! Tämä tärkeä työ jatkuu, ja olen samaa mieltä, että tämän arktisen näkökulman tulee nousta suurempaan rooliin myös pohjoismaisessa yhteistyössä. Ministerineuvoston puheenjohtajana on tällä hetkellä Islanti, jonka puheenjohtajuuteen liittyvän ohjelman otsikko kertoo hyvistä oikoteistä. Tuohon otsikkoon on tullut inspiraatiota viikinkien lähes 1 000 vuotta vanhasta Edda-runoudesta. Runon säkeet kertovat, että hyvän ystävän luo kulkee aina oikotie. Otsikko viittaa minusta hienolla tavalla Pohjoismaiden väliseen ystävyyteen, jonka ilmentymiä ovat liikkuvuus ja vahva keskinäinen yhteistyö. Tästä ystävyydestä meidän tulee osaltamme pitää hyvää huolta.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Suuret kiitokset Pohjoismaiden neuvostolle ja Suomen valtuuskunnalle tärkeästä Pohjoismaisesta yhteistyöstä, joka vahvistaa naapuruuttamme. Hyvän ystävän luo kulkee aina oikotie.

17.51 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Pohjoismaista yhteistyötä on äärimmäisen tärkeää vahvistaa tässä muuttuvassa ja epävarmassa maailmassa, ja suosittelemme pohjoismaista yhteistyötä erityisesti huoltovarmuuden ja rajaturvallisuuden, sisäisen turvallisuuden osalta. On myöskin erittäin tärkeää, että me EU:n varjossa nostamme tätä pohjoismaista yhteistyötä ihan eri tavalla esiin kuin mitä tähän asti on tehty. Meidän ulkorajojemme varmistaminen ja rajatarkastusten lisääminen tulevat kyseeseen varmasti tulevaisuudessa.

Pohjoismaisessa yhteistyössä on myöskin yksi erittäin hyvä asia: me voimme ottaa oppia toisistamme. Yksi tärkeä asia on opetus, koulutus. Koko alkuvuoden uutisoitiin Ruotsissa, muun muassa Svenska Dagbladetissa ja Skolvärlden-lehdessä, siitä, kuinka Suomi on uudistamassa opetustaan. Siellä varoiteltiin, että älkää tehkö samoja mokia kuin Ruotsissa on tehty, älkää ottako heiltä oppia vaan tehkää parempia ratkaisuja, älkää romuttako omaa opetussysteemiänne. Tämä on osa sitä yhteistyötä, jota Pohjoismaissa kannattaa tehdä. Siellä, missä jokin toimii hyvin, jaetaan sitä hyvää osaamista muille — pidetään kiinni siitä omasta hyvästä ja jaetaan sitä toisille.

17.53 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston merkitys on suuri, ja sen puitteissa voimme vaihtaa ajatuksia ja ideoita siitä, miten me parhaalla mahdollisella tavalla voimme tehdä sellaista yhteistyötä, josta kaikki hyötyvät, ottaa oppia toisten onnistumisista ja epäonnistumisista.

Barentsin parlamentaarisessa konferenssissa toissa viikolla keskustelimme muun muassa ratayhteyksistä ja siitä, että niitä tarvittaisiin lisää nimenomaan itä—länsisuunnassa. Pohjois—eteläsuunnassa niitä kyllä on, mutta muutamia yhteyksiä puuttuu itä—länsisuunnassa, ja ne olisivat erittäin tarpeellisia liikenneyhteyksiä yhteistyön edistämiseksi. Arktisen alueen suosio on viime vuosina kasvanut räjähdysmäisesti. Puhumme paljon Koillisväylän avautumisesta merikuljetuksissa ja siitä, mikä sen merkitys olisi maailmantaloudelle.

Pohjoismainen yhteistyö on tärkeää myöskin sen vuoksi, että esimerkiksi yhteisellä EU-politiikalla me olisimme paljon vahvempia EU:ssa ja pystyisimme ajamaan pohjoismaisia etuja. Me olemme kuitenkin kulttuuriltamme aika samanlaisia, ja siinä mielessä ne edut, mitä siellä valvotaan, ovat aika lailla yhteisiä. Erittäin merkityksellistä yhteistyötä tehdään Pohjoismaissa. Sitä eivät kaikki ehkä aina tiedä. Myöskin Venäjä on mukana Barentsin alueessa, ja meillä on kontakteja myöskin sinnepäin. Eli kyllä tämä merkittävä asia on.

Korostaisin vielä noita rajaesteitä, kun itse olen Tornioista ja kulkenut siitä rajan yli monta vuotta töissä. Rajaesteet liittyvät tosi paljon tällaisiin hallinnollisiin toimiin, verotukseen ja muihin kysymyksiin, joihin kyllä pystytään ratkaisut löytämään, jos halutaan. Paljon on esteitä myöskin it-yhteyksissä, eli it-yhteyksiä rajojen yli ei pystytä nykytekniikalla ja nykyainsäädännöllä toteuttamaan.

Korostan Pohjoismaiden neuvoston merkitystä ja rajayhteistyön merkitystä tulevaisuudessa ja EU-politiikassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

17.55 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Vielä, kun tuossa kuuntelin edustaja Juuson hyvää puheenvuoroa ja näitä muitakin puheenvuoroja, niin muistan vaan erilaisista tehtävistäni viime aikoina, että pohjoismaisella yhteistyöllä on suuri merkitys.

Otan esimerkiksi nyt terveydenhuollon, koska esimerkiksi meillä pohjoisessa Suomessa on hyvin paljon sellaisia tilanteita, että toisessa Pohjoismaassa on lähempi terveyskeskus kuin se oma terveyskeskus tai sairaala. Silloin meillä pitäisi olla niin hyvät yhteistyösuhteet — ja niitä kannattaa jatkuvasti hioakin — että kielikään ei tule siinä ongelmaksi, vaan nimenomaan on mahdollista käyttää sen toisen maan terveydenhuoltoa. Ja sitä me olemme tässä vuosien aikana hioneet.

Toinen tärkeä asia on turvallisuuteen liittyvä, koska meillä on tuolla pohjoisessa Suomessa hyvin pitkät välimatkat: esimerkiksi poliisien mahdollisuudet auttaa jokaisessa tapauksessa ovat hyvin rajatut, ja siitä syystä tarvitaan myöskin turvallisuuteen liittyvää yhteistyötä, puhumattakaan sitten koulutukseen liittyvästä yhteistyöstä. Me tarvitsemme myöskin koulutukseen ja yleensäkin ihmisten monenlaisten tarpeiden tyydyttämiseen sitä, että meillä on käytössä myöskin se pohjoismainen osaaminen.

Pidän oikein tärkeänä, että näitä asioita ja tätä rajayhteistyötä, rajaturvallisuutta, pidetään yllä myöskin Pohjoismaiden neuvostossa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 12/2019 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 70 ja 76 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 9/2019 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.57 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan tuoreena puheenjohtajana ilolla esittelen teille tätä mietintöä. Kysymyksessä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 70 ja 76 §:n muuttamisesta. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuksen tietovarannon käyttöönottoa säätelevää siirtymäsäännöstä. Tietovarannon henkilöstötietokokonaisuuden käyttöönottoon valmistautuminen ei ole edennyt suunnitellusti määrittelyjen ja järjestelmäintegraatioiden ja kuntien tiedonsiirron valmiustason osalta. Käyttöönottoa ei voida varhaiskasvatuksen henkilöstötietojen osalta toteuttaa laissa säädettyssä aikataulussa, ja siitä syystä on meillä ollut käsitteillä hallituksen esitys, jolla tätä siirtymäsäännöstä sitten muutettaisiin.

Nyt kerron teille valiokunnan kannat tästä asiasta. Ensiksi yleisperustelut:

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena muuttaa varhaiskasvatuslain 540/2018 tietovarannon käyttöönottoa koskevaa siirtymäsäännöstä siten, että kunnan ja kuntayhtymän varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskevien tietojen tallentamisvelvollisuuden alkamisajan kohtaa myöhennetään yhdellä vuodella. Näin ollen se alkaa 1.9.2020, kun se voimassa olevan lain mukaan alkoi 1.9.2019. Siirtymäsäännöksen muut kuntia ja kuntayhtymiä sekä yksityisiä palveluntuottajia koskevat siirtymäajat säilyvät voimassa olevan lain mukaisina.

Työ tietojen keräämiseksi ja tallentamiseksi varhaiskasvatuksen tietovarantoon on käynnistynyt siirtymäsäännösten mukaisesti kuntien ja kuntayhtymien osalta. Tietovarantoon on kerätty tietoa varhaiskasvatuksen järjestäjistä ja niiden toimipaikoista sekä varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista ja heidän huoltajistaan. Tavoitteena oli aloittaa kuntien ja kuntayhtymien varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskevien tietojen tallentaminen syksyllä 2019, mutta se osoittautui ennakoitua vaikeammaksi huomattavien tietoteknisten haasteiden vuoksi. Tieto kunnallisilla varhaiskasvatuksen järjestäjillä on pirstaleisempaa ja eri tavoin järjestettyä kuin asiaa koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa oli tiedossa. Siirtymäsäännöksen mukainen aika tietovarantointegraatioiden tekemiseen, testaukseen ja tietosisältöjen yhteensopivuuden toteuttamiseen tietoturva varmistaen osoittautui kunnissa, kuntayhtymissä ja näiden järjestelmätoimittajilla liian vähäiseksi.

Valiokunta pitää tarpeellisenä ehdotusta poistaa varhaiskasvatuslaista säännös kunnan velvollisuudesta erikseen tallentaa tiedot hankkimansa ja palvelusetelillä järjestämänsä varhaiskasvatuksen varhaiskasvatuspaikkojen määrästä ja palveluntuottajista. Hallituksen esityksen mukaan nämä tiedot ilmenevät varhaiskasvatuksen tietovarannosta ilman erillistä tallentamista, joten niiden tallentaminen erikseen ei ole tarpeen.

Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Ihan ensiksi perustuslakivaliokunnan kannanotot asetuksenantovaltuutuksesta:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavan varhaiskasvatuslaissa olevaa siirtymäsäännöstä eli 76 §:ää siten, että varhaiskasvatuksen tietovarantoa koskevasta tietojen tallentamisvelvollisuuden alkamisesta säädetään lain sijasta valtioneuvoston asetuksella lukuun ottamatta 76 §:n 1 momentin mukaista tallentamisvelvollisuutta.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan 3/2019, että asetuksenantovaltuudesta säättäminen on merkityksellinen perustuslain 79 §:n 3 momentin kannalta. Sen mukaan laista tulee käydä ilmi, milloin se tulee voimaan. Erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että sen voimaantuloajankohdasta säädetään asetuksella. Tästä voi olla kysymys esimerkiksi silloin, kun suuren lainsäädäntökokonaisuuden eri osien on tultava voimaan samana ajankohdana eikä tuota ajankohtaa ole lakia säädettäessä tarkoituksenmukaista tai mahdollista vielä vahvistaa. Perustuslakivaliokunnan käytännössä erityisenä syynä on pidetty myös lain voimaantuloajankohdan sidonnaisuutta Suomen kansainvälisten velvoitteiden tai esimerkiksi Euroopan unionin lainsäädännön voimaantuloon.

Hallituksen esityksessä varhaiskasvatuslain 76 §:ään ehdotettua muutosta perustellaan sillä, että tietovarannon käyttöönottoa ei voida varhaiskasvatuksen henkilöstötietoja koskien toteuttaa laissa säädetyssä aikataulussa. Tietovarannon käyttöönottoon valmistautuminen ei ole edennyt suunnitellusti tietojärjestelmäintegraatioiden ja kuntien tiedonsiirron valmiustason osalta. Hallituksen esityksen mukaan asetus on lakia joustavampi tapa ottaa huomioon mahdolliset ennakoimattomissa olevat tekijät, jotka saattavat vaikuttaa tietojärjestelmäintegraation ja koko tietovarannon toteuttamiseen. Perustuslakivaliokunta toteaa

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

lausunnossaan, että se ei ole katsonut tämänkaltaisten hallinnollisten toimenpiteiden aikatauluun liittyvien syiden täyttävän perustuslain 79 §:n 3 momentissa tarkoitetun erityisen syyn vaatimusta. Tällaiset toimet ovat tavanomaisia lainsäädännössä, ja tarvittava aika niille voidaan varata päätettäessä lain voimaantuloajankohdasta lakia vahvistettaessa. Perustuslakivaliokunnan mielestä merkitystä arviossa ei ole sillä, että nyt tarkasteltavana on lisääjän myöntäminen jo voimassa olevan sääntelyn toimeenpanoon. Perustuslakivaliokunta siten katsoo lausunnossaan, että lakiehdotuksen 76 §:n 2 momenttia on muutettava, jotta lakiehdotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Sivistysvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta muutoksia lakiehdotukseen siten, että asetuksenantovaltuutuksen sijasta tietojen tallentamisvelvollisuuden alkamista koskevat säännökset sisällytetään lakiin.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: Valiokunta kiinnittää huomiota varhaiskasvatuksen tietovarannon kokoamista koskevan tallennustyön toteuttamiseen säädetyssä aikataulussa ja samalla tunnistaa mahdolliset aikatauluun liittyvät haasteet erityisesti yksityisten varhaiskasvatustoimijoiden henkilöstöä koskevan tietokokonaisuuden käyttöönottoa koskien. Valiokunta korostaa huolehtimista siitä, että varhaiskasvatustoimijat saavat riittävän ohjeistuksen ja opastuksen velvollisuuksistaan tietovarannon käyttöön ottamiseksi säädetyssä aikataulussa.

Tämä mietintö oli täysin yksimielinen. — Kiitos.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan 3/2019, että asetuksenantovaltuudesta säätäminen on merkityksellinen perustuslain 79 §:n 3 momentin kannalta. Sen mukaan laista tulee käydä ilmi, milloin se tulee voimaan. Erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että sen voimaantuloajankohdasta säädetään asetuksella. Tästä voi olla kysymys esimerkiksi silloin, kun suuren lainsäädäntökokonaisuuden eri osien on tultava voimaan samana ajankohdana eikä tuota ajankohtaa ole lakia säädettäessä tarkoituksenmukaista tai mahdollista vielä vahvistaa. Perustuslakivaliokunnan käytännössä erityisenä syynä on pidetty myös lain voimaantuloajankohdan sidonnaisuutta Suomen kansainvälisten velvoitteiden tai esimerkiksi Euroopan unionin lainsäädännön voimaantuloon.

Hallituksen esityksessä varhaiskasvatuslain 76 §:ään ehdotettua muutosta perustellaan sillä, että tietovarannon käyttöönottoa ei voida varhaiskasvatuksen henkilöstötietoja koskien toteuttaa laissa säädetyssä aikataulussa. Tietovarannon käyttöönottoon valmistautuminen ei ole edennyt suunnitellusti tietojärjestelmäintegraatioiden ja kuntien tiedonsiirron valmiustason osalta. Hallituksen esityksen mukaan asetus on lakia joustavampi tapa ottaa huomioon mahdolliset ennakkoimattomissa olevat tekijät, jotka saattavat vaikuttaa tietojärjestelmäintegraation ja koko tietovarannon toteuttamiseen. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että se ei ole katsonut tämänkaltaisten hallinnollisten toimenpiteiden aikatauluun liittyvien syiden täyttävän perustuslain 79 §:n 3 momentissa tarkoitetun erityisen syyn vaatimusta. Tällaiset toimet ovat tavanomaisia lainsäädännössä, ja tarvittava aika niille voidaan varata päätettäessä lain voimaantuloajankohdasta lakia vahvistettaessa. Perustuslakivaliokunnan mielestä merkitystä arviossa ei ole sillä, että nyt tarkasteltavana on lisääjän myöntäminen jo voimassa olevan sääntelyn toimeenpanoon. Perustuslakivaliokunta siten katsoo lausunnossaan, että lakiehdotuksen 76 §:n 2 momenttia on muutettava, jotta lakiehdotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Sivistysvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta muutoksia lakiehdotukseen siten, että asetuksenantovaltuutuksen sijasta tietojen tallentamisvelvollisuuden alkamista koskevat säännökset sisällytetään lakiin.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: Valiokunta kiinnittää huomiota varhaiskasvatuksen tietovarannon kokoamista koskevan tallennustyön toteuttamiseen säädetyssä aikataulussa ja samalla tunnistaa mahdolliset aikatauluun liittyvät haasteet erityisesti yksityisten varhaiskasvatustoimijoiden henkilöstöä koskevan tietokokonaisuuden käyttöönottoa koskien. Valiokunta korostaa huolehtimista siitä, että varhaiskasvatustoimijat saavat riittävän ohjeistuksen ja opastuksen velvollisuuksistaan tietovarannon käyttöön ottamiseksi säädetyssä aikataulussa.

Tämä mietintö oli täysin yksimielinen. — Kiitos.

18.05 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä sivistysvaliokunta on tehnyt hyvää työtä mietinnön laatimisessa puheenjohtajansa, edustaja Risikon johdolla, ja varmasti-kaan nyt ensimmäisessä käsittelyssä tähän mietinnön sisältöön ei kenelläkään ole huomautettavaa.

Mutta tämä teema siitä, miksi esimerkiksi tässä nyt joudutaan sitten tätä siirtymää vuodella pidentämään, kertoo ehkä suomalaista yhteiskuntaa tällä hetkellä kaikkein eniten vaivavasta käytännön ongelmasta eli siitä, että meidän tietojärjestelmämme ja arkistoitu tieto ovat niin pirstaloituneita, että näistä on hyvin vaikea saada suunnitellussa aikataulussa sellaisia toimivia kokonaisuuksia, joissa tietojärjestelmät sitten tukisivat muuten organisaatioitten uudistamisaikataulua.

Tässä mielessä kunnissa — ehkä tulevaisuudessa perustettavissa maakunnissakin — on tulossa eteen tilanteita, joissa tosiaan tämä ict-puoli praka, kun sitten muuten pitäisi tätä toimintaa jo asetella uusiin uomiin, ja tässä mielessä tietysti tällä salilla on suuri vastuu siitä — kun vuosittain miljardeja käytetään näihin asioihin, mitkä liittyvät tietohallintoon, on se sitten sitä ohjelmistopuolta tai sitten varsinaisia järjestelmiä ja toisaalta niitä laitteistoja sitten, joita tarvitaan — että kaikki investoinnit, mitä tästä eteenpäin tehdään, olisivat sellaisia, että ne tukevat tämmöistä isoa kokonaisuutta, jossa tieto on aina käytettävissä, ja — kun me olemme pieni kansakunta, pieni maa — että se ei todella pirstaloituisi sitten tavalla, joka nyt konkretisoituu vaikkapa tässä varhaiskasvatuksen toimijoiden osalta.

18.07 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Autto tuossa totesikin, että tällaisia hankaluuksia siellä kentällä on. Mielestäni tämä hallituksen esitys oli erinomaisen hyvä esimerkki siitä, että on kuunneltu sitä kenttää. Siellä on ollut hankaluuksia, ja niin kuin totesimme tuossa mietinnössämme, ne johtuvat hyvin monesta asiasta. Yksi syy olivat nämä tietotekniset ongelmat, mutta myös tämä tieto, mitä sinne on pitänyt tallentaa, on ollut hyvin pirstaleista.

Mielestäni tämä kokemus nyt, että annetaan lisää aikaa, on hyvä esimerkki siitä, että reagoidaan, mutta se myöskin opettaa tietysti tulevaisuudessa tekemään sellaista lainsäädäntöä, että huomioidaan jo hyvissä ajoin näitä tällaisia kentän tarpeita, ja siksi onkin tärkeää kiinnittää siihen huomiota. Sen lisäksi kannattaa kiinnittää huomiota myöskin siihen, että emme esittäisi esimerkiksi asetuksenantovaltuuksia sellaisissa tilanteissa, jotka ovat perustuslain vastaisia.

On hienoa, että meillä täällä eduskunnassa on perustuslakivaliokunta, jota voidaan sitten aina konsultoida ja pyytää lausuntoja. Tässäkin tilanteessa perustuslakivaliokunta oli

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

kanssamme samaa mieltä ja saimme sieltä tukea. Mutta tämä hallituksen esitys opettaa tietysti monella tavalla. Kysymys oli suhteellisen pienestä mutta kuitenkin hyvin, hyvin tärkeästä asiasta, ja sieltäkin löytyi sitten tällainen perustuslakiin liittyvä muutostarve. Hyvä, että tämä saatiin korjattua, ja meillä oli erinomaisen hyvä keskustelu tästäkin asiasta. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 9/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Chilen kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 12/2019 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 1/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.09 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on siis hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Chilen kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja nyt nimenomaan siihen liittyvä liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö. Valiokunnan mietintö on täysin yksimielinen, ja päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 12/2019 sisältyvän lakiehdotuksen.

Kaiken kaikkiaan tämä asiakohta ja myöskin kaksi seuraavaa ovat lentoliikennesopimuksia: tämä on Chilen kanssa, seuraava on sitten Kenian kanssa ja Meksikon kanssa kolmas asiakohta. Nämä ovat nimenomaan sellaisia sopimuksia, jotka Suomi on tehnyt, kahdenvälisiä lentoliikennesopimuksia näiden kolmen maan kanssa, joiden kanssa ei ole aiemmin ollut kahdenvälisiä lentoliikennesopimuksia. Nämä sopimukset antavat uusia mahdollisuuksia lentoliikenteelle: Sopimuksilla mahdollistetaan lentoliikennesuhteiden ja lentoliikennemarkkinoiden kehittäminen maiden välillä. Sopimukset edistävät Suomen kilpailukykyä elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla, ja ennen kaikkea sopimuksilla parannetaan Suomen saavutettavuutta.

Keskeisimmät sisällöt oikeastaan näissä lentoliikennesopimuksissa, kaikissa kolmessa, ovat, että sopimukset sisältävät kansainvälisen käytännön mukaiset vapautukset tietyistä veroista, tulleista ja muista maksuista kansainvälisen lentoliikenteen osalta. Molempien osapuolten nimetyillä lentoyhtiöillä on yhtäläiset mahdollisuudet lentoliikenteen harjoittamiseen sopimuksessa määritellyillä reiteillä, ja sopimuksessa määritellään lentoyhtiöiden oikeuksista ja velvollisuuksista niiden harjoittaessa lentoliikennettä.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Ja kuten alussa totesin, niin liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö on täysin yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 12/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Kenian kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 13/2019 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 13/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Meksikon kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 14/2019 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 3/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 14/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 20 §:n sekä varainsiirtoverolain 29 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 8/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 8/2019 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 4.10.2019 klo 13.00. Täysistunto lopetetaan klo 18.14.

Pöytäkirja PTK 43/2019 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen